

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 20. JUNIJA 1957

Leto IX — Štev. 24

Cena din 10.—

OB LETNI KONFERENCI OO SZDL

VEČ PRIZADEVANJ PRI IZVAJANJU SKLEPOV

Tovariš Ledinek je v svojem poročilu poudaril predvsem nekatere negativne pojave ob uveljavljanju socialističnih načel v našem gospodarstvu, predvsem pa v združništvu. — Prenehati moramo s prakso, da se zadovoljimo in obenem pasiviziramo z malo večjim hektarskim donosom, a v maloštevilnih primerih in z doseganjem neke večje mlečnosti pri nekaj sto kravah, kar pomeni za naš narodni dohodek zelo malo. To ozko samozadovoljstvo nas vedno vleče nazaj. Ob tako nizki mlečnosti je razumljivo, da je mleko drago, odkupna cena mesa nizka, v maloprodaji pa meso še vedno nesorazmerno drago. Čakati pa samo na to, da bi krmno bazo izboljšali izključno le z melioracijami — kar pa je tudi potrebno — je linija najmanjšega odpora, je oportunistem in vračanje krivde na nekoga drugega.

Na vasi moramo ustvariti take odnose, kot jih navaja resolucija ZIS o perspektivnem razvoju kmetijstva in združništva, ko pravi: proizvodnja se mora razviti samo preko socialističnih oblik proizvodnje in obratno: socialistične oblike proizvodnje na vasi se morajo razviti samo z razvojem proizvodnje.

Nato je tovariš Ledinek govoril o gospodarskem stanju na vasi. — Cene kmetijskih pridelkov so se zvišale: za žitarice od 9 do 17%, za industrijske rastline za 2 do 14%, kar kaže na dokaj ugodno ekonomsko stanje na vasi. Žal, pa to ekonomsko stanje ni odraz večjih hektarskih donosov, temveč posledica neoviranega odtoka viškov v ro-

Konference so se udeležili poleg 111 članov iz vsega Pomurja še gosti, med njimi predsednik LS LRS tov. Miha Marinko, državni podsekretar zveznega Izvršnega sveta dr. Anton Vratuša, član Izvršnega odbora SZDL Franc Kimovec-Ziga, Rudi Cačinovič, Jože Rus in drugi.

ke zasebnim proizvajalcem.

Leta 1955 je prispevala vsa skupnost z davkom, gozdno in vodno takso okrog 480 milijonov, lani pa 600 milijonov dinarjev, kar je 15 oziroma 14 odstotkov narodnega dohodka. Da te neposredne obremenitve kmetijskega proizvajalca ob zaostali kmetijski proizvodnji,

gistrirani podatki) t. j. 71% obveznih davščin, za leto 1956 pa 65% davščin kmečkih gospodarstev.

Leta 1952 je bilo v okraju 120 KZ, lani pa 65. Število kmetijskih združ se je občutno zmanjšalo iz dveh razlogov: šibkejši KZ so se spojile z močnejšimi združami, nekaj KZ pa so likvidirali. Življenjske perspektive pa nimajo niti prevelike kmetijske zadruge. Vzroki likvidacij KZ so bili skoraj vedno isti: pomanjkanje upravnikov in poslovođij. Napaka je bila v tem, da nismo takih kriminalcev nikoli dosledno izterjali, čeprav so si na račun skupnosti pripravili lepo premoženje.

Kakor ni zadovoljivo stanje v KZ, kar zadeva članstvo delo posameznih odsekov, posebno strojnih, ki imajo vsako leto zgube, tako ni bilo zadovoljivo to delo, kar zadeva investicije. Od leta 1954 do leta 1956 so imele KZ skupno 105 milijonov dinarjev investicijskih sredstev, kar pa je pri prometu 8 milijard 206 dinarjev zelo malo. Za nakup proizvodnih sredstev je bilo izdanih 35 milijonov, za dograditev združnih domov 7 milijonov dinarjev. Ostala sredstva so bila porabljena: za opremo trgovin in gostiln 15,5 milijona dinarjev, za negospodarske investicije 10,5 milijona dinarjev, za gospodarska poslopja pa le 7,8 milijona di-

narjev. Pa še ta sredstva so bila investirana v glavnem le lani. Nič kaj gospodarske niso bile investicije kmetijskih združ v plemenski živini, za kar so porabile kmetijske zadruge v teh letih 27 milijonov dinarjev združnih sredstev. Ko z licitacijo plemenjakov naženemo ceno do 200 in celo 300 tisoč dinarjev, se poštene združniki smejejo, češ, če bi licitirali za svoj denar, ne bi šli tako visoko, z družbenimi sredstvi pa lahko tako delajo!

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRED I. KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Večjih pravic ni brez večjih dolžnosti

Po uvedbi delavskega samoupravljanja in opustitvi administrativnega planiranja v gospodarstvu so nastali v naših podjetjih novi proizvodni odnosi.

Delovanje delavskih svetov v našem okraju je bilo usmerjeno predvsem k odločanju o proizvodnih planih, razpolaganju s svojimi skladi, skrbi za vzdrževanje osnovnih sredstev in odločanju o tarifni politiki. Pravice odločanja v zvezi s finančnimi sredstvi in sistemom nagrajevanja so bile dokaj omejene spričo objektivnih težav, ki so narekovale, da smo še mnogo sredstev uporabljali za kritje nujnih

premij vzlic večji proizvodnji.

Odnosi podjetja do komune in obratno so zrcalo dosedanje načina delitve dohodka. Občina je dobivala od podjetij razmeroma malo. Spričo tega so se zlasti v manjših občinah bolj slabo zanimali za razvoj svojih podjetij. V gospodarsko bolj razvitih občinah pa je bilo precej drugače: zavedajo se, da je samo od večje proizvodnje odvisen hitrejši napredek, so odločno pomagali gospodarskim organizacijam, predvsem pri izboljševanju notranje organizacije in pripravi za tehnično rekonstrukcijo.

vanja (komisije), niti niso dobivali pomoči od strokovnjakov, ki bi lahko kolektivno razumljivo prikazali proizvodne, finančne in druge probleme. Navedene pomanjkljivosti nam odkrivajo analize delavskega upravljanja.

Volitve novih delavskih svetov in konference za volitve delegatov za I. kongres DS so pokazale, da je delavsko upravljanje kot oblika socialistične demokracije že osvojilo našega delovnega človeka; od povečanja materialne osnove, o kateri organi delavskega upravljanja odločajo, pa je odvisen nadaljnji razvoj delavskega upravljanja.

Povsem razumljivo je, da je količina sredstev, s katerimi bodo razpolagali delovni kolektivi, odvisna v prvi vrsti od večje proizvodnje — torej od materialnega in moralnega zanimanja delavca za povečanje delovne storilnosti in razvijanje svojih pobud.

Nova delitev dohodka v gospodarskih organizacijah je hkrati tudi prvi korak k povečanju materialne osnove delavskega upravljanja. Podjetja bodo bolj samostojna pri nagrajevanju in bodo lahko več prispevala za napredek komune, ostalo pa jim bo tudi več sredstev za tehnični napredek. Nagrajevanje po resnično ustvarjenem proizvodu in investiranju v objekte družbenega standarda bo pripelovalo k postopnemu povečevanju standarda posameznika.

Ta proces lahko dokaj pospešijo sindikalne organizacije s političnim delovanjem v kolektivih in vzgajanjem članov samoupravnih organov.

Okrajni sindikalni svet že pridobiva predavatelje, ki bodo takoj začeli vzgajati člane novoizvoljenih delavskih svetov. Obravnavali bodo metode dela organov samoupravljanja, vlogo gospodarskih zborskih in združenj, vlogo socialnega zavarovanja pri razvijanju novih družbenih odnosov in delovni proizvodnosti, delavsko upravljanje v gradbeništvu in na kmetijskih gospodarstvih, finančno politiko in blagovni promet, trg in trgovino itd.

Seminarji bodo pomagali delavskim svetom, da bodo lahko bolje razumeli naloge, ki jih morajo uresničevati v svojem podjetju, in da bodo pravilno dojemali tudi vso našo gospodarsko politiko, kajti le tako bo lahko uspešno njihovo delovanje.

Sida Podleskova

Miha Marinko

nizkem donosu, nizki mlečnosti itd. Količkanj dober gospodar poravnava skoro brez večje težave, s prodajo dveh kmetijskih tržnih artiklov, kaže naslednja primerjava. Leta 1955 so iztržili kmetje za jajca in mleko 375 milijonov (to pa so bili samo statistično re-

Prvi občinski praznik v Lendavi

Piše: JOŽE VARGA

Sedanja občina je bila v preteklosti izrazito kmetijska z malenkostno industrijo v Lendavi; socialistična miselnost pa je počasi plamtela med ljudmi in dobivala vedno več pristašev.

To se je začelo vidno nazaj predvsem od leta 1954 naprej, ko je oktobra začela izhajati »Ljudska pravica« v Lendavi pod uredništvom našega domačina tov. Miška Kranjca. »Ljudska pravica« je odigrala precejšnjo vlogo v obiri slovenskega delovnega ljudstva — prav tako pa tudi naprednih delovnih ljudi v naši občini in Prekmurju sploh — proti tedanjim izkoriščevalskim režimom, Val demokratičnega

gibanja, ki je v tem obdobju zajel tudi delovne množice v naši občini, predvsem še v krajih okrog Polane, je dobil v »Ljudski pravici« še posebno oporo. Ljudstvo je dobivalo odgovore in pojasnila za stran svoje bodočnosti in začelo spoznavati gnobilno takratnega vladajočega sistema. Naše ljudstvo je po svoji moči podpiralo tov. Miška Kranjca in njegove sodelavce, predvsem pri raznašanju in razpečevanju »Ljudske pravice« ter tako pomagalo utrjevati napredne socialistične misli, ki so se tedaj postopoma uveljavljale pri izkoriščanem delovnem ljudstvu.

Drugi tak pomemben dogodek za našo občino je bila ustanovitev Okrožnega komiteja KPS za Prekmurje. Ustanovni sestanek je bil avgusta 1958. leta v Lendavskih gorah v zidnici tov. Miška Kranjca. Za sekretarja je bil izvoljen tov. Stefan Kovač. Med ustanovitvi okrožnega komiteja so bili Stefan Kovač, Rudi Cačinovič, Miško Kranjec itd. Ustanovnega sestanka se je udeležil osebno tudi tov. Edvard Kardelj. To izpričuje, da je delovanje komunistov — članov KPS bilo tedaj v Prekmurju vedno širše in je tako utemeljevalo tudi potrebo po ustanovitvi višjega partijskega foruma, na katerega so se lahko naslonile organizacije (celice) in dobivale potrebne in enotne akcijske naloge.

(Nadaljevanje na 6. strani)

BESEDE SE RAZHAJAJO Z DEJANJI

»Že dve leti razpravljamo o strojno-traktorski šoli v Rakičanu: dosti govorjenja in diskusij, pa malo dejanj. Ali ni posebno značilno za politično delo v našem okraju: polno idej. Se ena ni do kraja izrečena, kaj šele realizirana, a je pametna, že jo »povozi« druga ideja in prva je pozabljena. Naj mi tovariši delegati ne zamerijo, toda to je rakrana našega dela, da bi, kot pravi Milčinski, »človek skočil iz kože, pa ne more«.

Samo nekaj primerov, kako je to res. Že pred dvema leti smo sklenili z navdušenjem: v KZ imamo slabe upravnike, pa bi osnovali šolo za upravnike in to za mladino, ki je stara že nad 20 let. Navdušenje! Prvo leto nobenega vpisa. Lani v jeseni pa se je prijavilo za šolo nekaj mladincev, ki so komaj končali osnovno šolo. Na OO SZDL smo v letih 1955 do 1957 devetkrat razpravljali o kmetijstvu oziroma zadržništvu. Sprejeli smo pametne sklepe, nekako bi rekli, soglašali s temi lepimi in pametnimi stvarmi. Pa se je nešteto krat zgodilo drugače. Pričela se je nova diskusija okrog sklepov. Na seji OO SZDL v Radencih, lani avgusta, smo zelo jasno postavili principe črpanja skladov za kmetijstvo; bila je ostra diskusija. Po občinah so se ta načela spet sprejela in pričeli smo znova: diskusija namesto akcije.

Neskončne so diskusije o zaostalosti našega okraja. V tej zvezi o zastopavljenosti našega predela pri industrializaciji, ker smo pač razbili Kleklovo tezo, da naj v Pomurju — ni jedna fabrika ne kvari zraka —. Ni nevarna ta težnja. Nevarno je le to, da imamo nad 100.000 ha rodovitne in celo zelo rodovitne zemlje z nizkimi hektarskimi donosi, da imamo 45.000 krav z zelo nizko molznostjo, da imamo 72.500 goved z izredno nizko klavnostjo itd. itd.

(Iz referata Miloša Ledineka, preds. OO SZDL na sobotni letni konferenci.)

ZORINOVİ PREDLOGI in svetovna javnost

Pravijo, da je razprava o razorožitvi, ki traja že enajst let, pravi maratonski tek v prizadevanju Združenih narodov, da bi upedli v življenje sveta zanesljivost in mir. Ker je problem razorožitve v bistvu združene oseh mogočih problemov, ki poganjajo življenje na petih kontinentih z različnimi odnosi med državami in z narodi najrazličnejših mišljenj, je razumljivo, da je ta problem v središču pozornosti vsega sveta. Dejstvo, da se oglašajo tisoči znanstvenikov poleg milijonov prebivalcev sveta, ki dvigajo svoj glas zoper orožje, ki jih lahko v rokah brezvestnih politikov hitro uniči, daje misliti osem tistim, ki so se doslej gluho zapzemali za čimvečjo oborožitvijo z nuklearnim orožjem. Rezultat prav tega dejstva je zadnji sovjetski predlog, ki je tokrat prost raznih propagandnih prispevkov in prirokov, tako da ga je treba jemati dokaj resno kot realnega.

Sovjetski delegat Zorin je predlagal na 121. seji Podkomiteja Združenih narodov za razorožitve prekinitve vseh poskusov z nuklearnim orožjem v obdobju dveh ali treh let, sestavo mednarodne komisije, ki bi zagotovila spoštovanje tega moratorija, in vzpostavitev kontrolnih postaj z ZDA, Sovjetski zvezi, Veliki Britaniji in na Tihem oceanu, da bi tako zagotovili prepričanje obveznosti treh vele-

Svetovni tisk ni mogel mimo pahalnega sprejema teh predlogov, čeprav obstajajo tudi pomisleki, ki jih izražajo v nekaterih političnih krogih. Predlog je toliko bolj pomemben, kolikor bolj resno bodo v posameznih prizadevanjih vladah dovolj resno sprejeli dejstvo, naj mednarodna komisija odgovarja za svoje delovanje neposredno Varnostnemu svetu in Generalni skupščini Združenih narodov s tem, da bodo te kontrolne postaje opremljene z znanstvenimi instrumenti, da bodo lahko odkrivali vsakršno kršitev sporazuma.

Sovjetski predlog je tokrat zelo pomemben zato, ker vodi razpravo na realna tla — iz mnogih praznih besed o dejanju.

Ta predlog je sinteza vseh dosedanjih predlogov in ga ne gre označevati za enostranskega, poleg tega pa je dan ta predlog v času, ko so si mišljenja velikih sil že zaradi svetovnega javnega menja najboljše in torej v letih od druge svetovne vojne tako da-

leč, da prvi korak stvarnega razoroževanja pravzaprav ni več nemogoč. Prenehanje s poskusi pa že samo na sebi zagotavlja bolj mirno in optimistično razpravljanje o razoroževanju v prihodnjih letih. Po tem prvem koraku bo prav gotovo lažje priti do nadaljnjih, seveda s pridržkom, če bo ta prvi korak sploh storjen. Tudi razprava o uporabi nuklearne energije o mirnodobske namene je pogojena s takim načinom razpravljanja o razorožitvi. Perspektiva so torej priplačne, naravnost pabljive, toda v neki meri so tudi kršitev stare blokadske politike.

Sovjetski predlog sam na sebi tak, kot je in brez do-

polnil, ni dokončna rešitev, noben skrajni napor, temveč razporeditev pobuda, ki bo dobila svoje prave obrise šele v dobi uresničevanja. Teh obrisov ne moremo slutiti, kajti predlog še ni dejanje niti pri tistih, ki ga dajejo. Ta predlog je torej le zasnova za reševanje problema razorožitve. V današnjem mednarodnem položaju bi pomenila vsaj začasno, četudi enoletno prenehanje z nuklearnimi poskusi, veliko v splošnem napredku. Tega se zavedajo vsi, ki govorijo za svetovno javnost, zato ni mogoče naravnost odklanjati takih predlogov, pa naj jih je dal še takšen nasprotnik. Tega niti ne delajo — ne državniki, ne kdorkoli drugi.

TAGE ERLANDER

(Ob obisku v Jugoslaviji)

Te dni je obiskal Jugoslavijo švedski predsednik vlade Erlander in se zadržal nekaj časa tudi v razgovoru s predsednikom Titom na Brionih. Tage Erlander s soprogo je na neslužbenem potovanju po Jugoslaviji vendarle našel dovolj časa za izmenjavo mišljenj o mednarodnem položaju in o odnosih med obema državama.

Tage Erlander je že dokaj dolgo švedski premier. Erlander je intelektualca in o njem govorijo, da se je vzdri-

ževal v času šolanja s prodajanjem jagod. Morda je prav zaradi tega v 1945. letu, ko je postal minister za prosveto in kulturo, mnogo izboljšal položaj študentov. Pri tem se je držal načela enakih možnosti za šolanje.

Kot človek z mnogo humorja in dober govornik, je Erlander zelo priljubljen osebnost na Švedskem. V govoru in izražanju je oster in hiter, kar si je pridobil še na univerzi, a izpopolnil v parlamentu, katerega član je že

Vlade v Italiji še vedno ni MERZAGORA išče »kanal« iz krize

Nedavno je predsednik republike Gronchi zaupal predsedniku Senata Merzagoru dolžnost, da v najkrajšem času opravi dopolnilne konsultacije o možnosti rešitve vladne krize na osnovi morebitnega sporazuma med takimi imenovanimi strankami centra (demokratska, socialdemokratska, liberalna in republikanska). To je naloga proučevanja konkretnih možnosti, da se mandat za sestavo vlade zaupa nekemu v okviru določene formule štirih strank. Potemtakem je vnaprej izključeno, da bi dobil mandat za sestavo nove vlade Merzagora.

Takšna odločitev govori o

tem, da so bili dosedanja napori za reševanje vladne krize neuspešni, kot je bil neuspešen up, da bo demokratska stranka ustvarila enobravni kabinet. Menijo, da je to konsultiranje le odpravljanje odgovornosti za nadaljevanje vladne krize. Predsednik republike torej ni mogel najti primerne izhoda, ker ni mogel odrediti mandatorja na osnovi predložene formule štirih strank in tudi v iskanju izhoda na osnovi drugih formul.

Pri vsem tem je najbolj neprijetno to, da Fanfani kljub neslužbenemu prizadevanju ni mogel ustvariti potrebnega sporazuma med štirimi strankami centra. Merzagora je torej tista osebnost, ki ima popolno svobodo »raziskovanja« in formalno ni vezan na določeno konsultativno proceduro, kot predsednik republike. Od njega torej pričakujejo, da bo uresničil formulo, ki jo je predlagalo demokratsko vodstvo in, kot kaže, je mož tudi našel ustrezno rešitev, čeprav so teze posameznih strank še vedno različne v različnih vprašanjih, kot je na primer agrarno; toda ob tem menijo, da je potrebna potrpežljivost, dokler ne bo sestavljena nova vlada, ki potrebuje neposredno ali posredno podporo strank centra.

Nekaj vesti v kratkem

V vseh krajih Alžira je prišlo do novih ostrih spopadov s francoskimi enotami. Menijo, da je to začetek splošne ofenzive alžirske osvobodilne fronte.

Nova francoska vlada ima načrte s Saharo, ki so v središču njene pozornosti. Za izkoriščanje bogastev Sahare imajo Francozi novega ministra Maxa Lejeunea, ki je socialist. Izjavil je, da mora postati največja puščava sveta v petnajstih letih glavni energetski bazen francoske Unije in steber gospodarskih in političnih zvez Evrope z Afriko.

Ministrstvo za zunanje zadeve Grčije razpolaga z mnogimi dokazi o metodah torture, ki jih uporablja na Cipru Britanci, ki sicer zanikajo vsako namilje nasproti Cipranom. Grki menijo, da je arbitražna sredstvo, s katerim lahko rešijo to perečo mednarodno vprašanje. Seveda Britanci nočejo pristati v tak postopek.

V šestih mesecih je doživela republika Haiti sedmi državni udar, ki ga je izvedel general Cabron. Tega generala je privedel pred dvema tednoma predsednik Figuela.

Predsednik Japonske Nabosuke Kiši se je odločil za obisk v Združenih državah Amerike. Izjavil je, da bo razpravljal o problemih obrambe in tudi o prepovedi poskusov z atomskim orožjem. Odločno je zagotovil tudi, da ne bo sprejel nobenih ameriških ponudb za dobavo nuklearnega orožja Japonski.

Generalni sekretar Atlantskega pakta Paul Henry Spaak se je nedavno izrekel za uvedbo nuklearnega orožja v armadah zahodnih dežel. Če se ni prišlo do splošne vojne, je izjavil bivši belgijski minister za zunanje zadeve, »je to zaradi tega, ker obstoj orožja za množično uničevanje preprečuje vojne državne v tem, da bi izbrali vseno kot sredstvo za reševanje spornih problemov«.

Kaj hočemo

Danes, ko govorimo o storilnosti v industriji in obrti, ne moremo biti hkrati ravnodušni ob hektarskih donosih naših kmečkih proizvajalcev, saj spadajo k življenjskemu standardu prav vsi pridelki kmetovalca — od povrtnih, žita, do živine za zakol. Ni pa navadna fraza, če trdimo, da si naši kmetovalci očasih celo prizadevajo, da bi pridelali nekaj manj, »da bo dražje«. Če je mleko drago, je marsikateremu živinorejcu to ošec, saj si ob nizki molznosti ustvarja ugoden konjunkturalni položaj. Ta ugodnost pa je tudi za kmetovalca samo navidezna, kajti kupna moč potrošnika oplina na splošno stanje na tržišču, ki o veliki meri prizadene tudi kmečkega potrošnika, saj ta ne more nikoli trditi, da je popolnoma neodvisen od tržišča. Ob takem razumevanju ekonomskih zakonov je samozadovoljstvo ob sedanjih razmerah glede na hektarske donose itd. le pesek o svoje oči. Kot ilustracijo k temu bi lahko navajali storilnost nekega kolektiva, ki proizvaja neki predmet za široko potrošnjo. Ne proizvaja ga le o svojo korist, temveč o korist skupnosti, ki jo predstavljajo tudi potrošniki na vasi.

Če torej govorimo o tem, da naj da vsa več pridelkov na trgu, to še ne pomeni, da bo kmečki človek pri tem utrpel škodo, pa čeprav bi dal svoje pridelke na trg znatno ceneje kot dandanes. Ni bojazni, da na trgu ne bi bili sposobni odkupiti vseh viškov po cenah, ki bi bile za kmeta spodbujajoče, saj je prav eno izmed načel socialističnega gospodarstva, da ne dopušča nobeni gospodarski panogi višje proizvodnje, kot so splošne potrebe na trgu, pa naj bo to naš notranji ali pa zunanji trg. Res je pa, da prav ta bojazen povzroča na vasi neupravičeno in nepravilno ekonomsko načelo: čim manj, da bo dražje.

Zato: večja proizvodnja in večji hektarski donosi niso navadna aktivistična parola, temveč gospodarska nujnost, ki s svojimi ugodnimi posledicami lahko izboljša življenjske pogoje naših potrošnikov, ne glede na to, ali so ti mestni, o industrijskih središčih ali na vasi. To hočemo!

-jm

Kmet. zadruga ni delniška družba

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zatem je tov. Ledinek govoril o aktivnosti SZDL pri takih pojavih. — Zadrugi forumi bodo morali postati oni forumi, kjer bo izvajala Socialistična zveza svojo gospodarsko politiko na vasi. Zadrugi in vodstva zadrug morajo sprevetiti, da zadruga ni noben servis za kmetijska gospodarstva, da tudi ni strokovno ali stanovsko združenje kmetovalcev, najmanj pa je zadruga delniška družba kapitalističnega značaja. KZ mora postati gospodarska proizvodna organizacija, kjer sodelujeta kmet in zadruga, vsak s svojim deležem pri proizvodnji. Od 65 KZ jih je letos dajalo že 54 kredite svojim zadrugnikom, tako da so ti obvezno prodajali svoje pridelke zadrugi. Prav tako pa bi morali posvečati v KZ več pozornosti vzgoji strokov-

nega kadra. Trenutno je v naših KZ samo pet kmetijskih strokovnjakov. Prav kmetijski strokovnjaki pa bi morali biti nosilci socialistične zadrugne misli na vasi.

Občinska vodstva se več ali manj povezujejo s KZ, vendar je to sodelovanje bolj organizacijskega značaja. Vse premalo pa se občinska vodstva angažirajo na odnosih v KZ. Mnoge občine že posegajo v to delo, vendar še vse premalo odločno. Sveti za kmetijstvo pri ObLO delajo napake prav v tem, ker zanje nima programsko koncentracijo sredstev. Tudi zbori volivcev se raje pečajo s komunalno.

Lani so občine in okraj razpolagali skupno z 1 milijardo 303 milijoni dinarjev. To je za pol milijarde več kot leta 1955. Če k sredstvom okraja in občin dodamo še sredstva KZ in KG, znaša to

vse skupaj 2 milijardi dinarjev. Ni važno le to, da ta sredstva so, važno je to, kje se ta sredstva pojavljajo in kje jih uporabljamo. Važno je to, če ta sredstva vlagamo v krepitve socialističnih odnosov na vasi.

Zatem je tov. Ledinek obširno orisal društveno in kul-

turno življenje na vasi ter govoril o bodočih nalogah SZDL. O zaključkih Ledinevega poročila, ki jih je sprejel plenum kot sklepe, bomo še poročali. (Izmed diskusij objavljamo tokrat samo misli tov. M. Marinka, vse ostale pa bomo objavili prihodnjic.)

Nalijmo čistega vina

Tov. Miha Marinko je uvo doma dejal, da je gospodarsko stanje na vasi mnogo boljše kot je bilo pred leti. — Toda še bomo imeli opravka z našim kmetom, s kmetijskimi strokovnjaki in političnimi delavci na vasi. Naših kmetijskih strokovnjakov si ne moremo zamisliti brez pravega pojmovanja osnovnih ekonomskih načel naše družbene ureditve. Pa tudi

kmet sam mora razmišljati, kako bo dosegel blagostanje, ki pa ne temelji še na tako intenzivnem obdelovanju majhnih parcelic, ki so značilne predvsem za kraje ob levem bregu Mure. Ne gre tu za kakršne koli pogrome, temveč za spoznanje, ali je uspeh, ali je perspektiva v dosedanjem načinu obdelave zemlje na teh razdrobljenih parcelicah. — Nato je tov. Marinko govoril o odkupu v kmetijskih zadrugah in o naslednjem izvajanju investicijskih nalog v kmetijstvu. — Predvidevati moramo, da bo vsaka vas neka proizvodna enota. Na tem je treba graditi. Tu se mora pojaviti pravilna investicijska politika kmetijskih zadrug, saj vemo, da kmečkega človeka prepričamo lahko le z dejanji in ne z besedami. Nato je tov. Marinko govoril še o melioracijah in ob koncu poudaril: — povsod, pri vsaki akciji mora biti gospodarski inicijator Socialistična zveza, ki naj naliva ob vsej tej problematiki čistega vina — domačega, pa čeprav je včasih tudi malo kislo.

Na letni skupščini so izvolili tudi nov 39-članski okrajni odbor SZDL, ki bo imel prvo sejo 24. junija.

-jm

SAUDSKI KRALJ se boji zastrupitve

Kralj Saudske Arabije Ibn Saud nikdar ničesar ne poje, če jedi ni pred njim pokusil njegov »pokuševalec jedi«. Tega pokuševalca jemlje kralj s seboj tudi na vsa potovanja v inozemstvo.

Poziv iz Colomba

Govorniki na prvem azijskem zasedanju Svetovnega sveta za mir, ki se je davi stal v Colombu, so se odločno izrekli za prepoved poskusnih jedrskih eksplozij. Na zasedanju se je zbralo 500 delegatov.

Letos Izseljenski teden v Makedoniji

Za vse izseljence, ki se bodo udeležili psov v Makedoniji, bodo Izseljenske matice priredile 12-dnevno skupno potovanje po Jugoslaviji z avtobusi. Rojaki bodo potovali iz Zagreba do Beograda, Niša in Skoplja, tri dni bodo ostali na prireditvah in se udeležili izletov. Iz Makedonije se bodo vračali skozi zgodovinsko Kosovo in Vrnjačko Banjo, skozi zahodno Srbijo, skozi Romunijo, Sarajevo, Zenico in Banja Luko. V vseh teh krajih si bodo ogledali prirodne lepote, zgodovinske in kulturne znamenitosti in industrijske objekte.

Izseljenska matica Makedonije je kot gostitelj že ukrenila vse potrebno, da bo organizacija prireditev kar najboljša. Proslava se bo začela v Skoplju z odkritjem spominske plošče na novem, modernem kliničnem bloku bolnišnice; zanj je skupnost prispevala čez milijardo dinarjev, makedonski izseljenci iz ZDA in Kanade pa so darovali za njegovo opremo 154.000 dolarjev. Tega dne popoldne bo v Ohridu odprta izseljenska razstava, posvečena jugoslovanskim izseljencem. Zvečer bo ansambel narodnih plesov »Tance« priredil koncert na čast izseljencem. Za naslednje dni so predvidene baletne in operne predstave Narodnega gledališča in Simfoničnega orkestra iz Skoplja. Čez dan si bodo gostje ogledali športne prireditve na vodi, zvečer pa se bodo lahko udeležili vožnje s čolni po Ohridskem jezeru. Na večer pred zaključkom proslave, 14. julija, bo predsednik Okrajnega ljudskega odbora priredil sprejem za goste.

Na tega pred pristaniščem v Ohridu bodo vsako popoldne zanimive filmske predstave; predvajali bodo tudi film iz življenja naših izseljencev.

Da bi za prireditve Izseljenskega tedna bilo čimveč zanimanja med

našimi rojaki, ki bodo na obisku v Jugoslaviji, je Turistična zveza Makedonije navezala stike z domačimi turističnimi uradi in našimi turističnimi predstavniki v inozemstvu. Prireditelji so za to priložnost izdali poseben tiskan program z navjaz-

nejšimi informacijami v makedonskem, srbohrvaškem, slovenskem in angleškem jeziku. Izseljenska matica Makedonije bo posvetila Izseljenskemu tednu tudi posebno številko svoje revije »Makedonija«, ki bo izšla tudi v angleškem jeziku.

Tudi v Pomurju letos pričakujemo naše rojake — izseljence iz tujine. Podružnica Izseljenske matice Slovenije v Murski Soboti bo priredila svečan sprejem s kulturnim programom in družabnim večerom v prvi polovici avgusta. Organizirali bodo tudi izlet po rojstni pokrajini.

RAVNOVESJE IN SOŽITJE

Predkongresne razprave niso plod trenutnega razpoloženja ali deklarativne izjave na sestankih in konferencah zastopnikov organov samoupravljanja, marveč plod sedemletnega dela in rasti delavskih svetov. Danes, po sedmih letih, je kazno, da je delavsko samoupravljanje vsaj za korak prehitelo nekatera splošna družbeno-gospodarska načela. Tak primer je dosedanja načina delitve dohodka v gospodarskih organizacijah, pri čimer je bilo dokončno razdeljenih do 90% oseh ustvarjenih sredstev in le z ostanom so smeli organi samoupravljanja razpolagati popolnoma po svojem preudarku. Kljub temu, da organi delavskega samoupravljanja trdijo, da je to neskladje, je bilo neskladje samo na vidno, kajti niso bili osamljeni primeri, da so delavski sveti negospodarsko postopali tudi s temi skromnimi sredstvi. Pri pomikanju priprilne družbene usmerjenosti organov samoupravljanja bi ob večji pravici pri uporabljanju sredstev po svojem preudarku nesmotrno

ustvariti pravilna gledišča v proizvodnji tudi s te strani, bi razumeli delavci za stroji večjo storilnost nekoliko drugače kot doslej, kajti večja storilnost izhaja v praksi še vedno v glavnem le od večjega fizičnega napora delavcev.

Omembe vredno je tudi to, da se delavski sveti preveč hitro zadovoljijo, če je skupni finančni učinek proizvodnje v določenem obdobju za podjetje ugoden, se pravi, če sta dosežena sorazmerno velik promet in dobiček. Ne upoštevajo pa pri tem dovolj oseh sestavnih delov teh finančnih pokazateljev: strukture cen, razmerja med potrošnjo materiala in učinkom dela itd.

Dosedanja praksa v samoupravljanju je nakazala potrebo po večji meri soodločnosti delavskih svetov pri uporabljanju ustvarjenih sredstev. Kongres bo brez dvoma dal pobudo za uzakonitev teh težav. Toda s tem bo moralo stopiti naše samoupravljanje korak naprej: politična in gospodarska razgledanost samoupravljalcev mora postati brez

»Pripravljeni smo na večjo odgovornost«

Ob kongresu delavskih svetov smo zastavili dvema predsednikoma DS večjih podjetij v Pomurju naslednja vprašanja:

Kaj pričakujete od kongresa DS —?

Ali bo pravilno, če bodo v prihodnosti tudi člani delavskih svetov materialno odgovorni za delo podjetja —?

Kako se delavski sveti že sedaj pripravljajo na to, da bodo lahko dobro gospodarili tudi takrat, če bodo deložni še večje odgovornosti —?

SLAVKO KLINAR, predsednik DS »Pomurski tisk«.

— Kongres bo dal brez dvoma pomembne smernice, predvsem kar zadeva pravice DS. In to tudi želimo. Večje pravice se morajo odražati neke tudi v večji odgovornosti članov DS. Predlog o za- prisi članov DS je po mojem mnenju zelo umesten. Kongres pa bo moral opozoriti zakonodajalce tudi na to, da bodo vskladili zakone, ki zadevajo delavsko samoupravljanje. Te zakonske predpise naj bi izdali v posebnem priročniku. Mislim

pa, da bi morali biti predvsem predpisi, ki se nanašajo na delitev sredstev v gospodarskih organizacijah, trajnejši, prav tako pa naj ne bi izdajali zakonov z veljavnostjo za nazaj, pri čemer so bili delavski sveti pogostokrat prisiljeni preklicati svoj prejšnji sklep. V političnem smislu to zelo negativno vpliva na člane organov samoupravljanja.

Da bodo člani DS sposobni dobro gospodariti, je potrebna izobrazba. Pri nas prirejamo predavanja za člane DS. Na teh predavanjih se upravljalci seznanjajo z našimi gospodarskimi predpisi, predvsem pa z onimi, ki so specifični za našo stroko.

IVAN POLANC, predsednik DS Slatinskega podjetja Radenci.

— Predvsem bo po mojem mnenju treba razčistiti odnose med banko in podjetji, ker bo tudi to pogoj za boljše delovanje DS. Na splošno so naši obeti od kongresa DS precejšnji. Kar

zadeva izobrazbo, bi bilo potrebno uvesti nekaj podobnega, kot je to pri izpitih za strokovne kvalifikacije.

Tudi seminarji za člane delavskih svetov bodo dobrodošli. O izobraževanju članov delavskih svetov razpravljam pogostokrat tudi pri nas na sejah DS, toda najti bo treba trajno obliko izobraževanja. Vsekakor pa smo pripravljeni na večjo odgovornost.

-JM

MARIBORSKI PEVCI PRI VIDMU

V nedeljo, 16. junija je priredil moški pevski zbor »Planinski oktet« iz Maribora svoj koncert v našem kraju.

Mariborski pevci so zapeli 25 narodnih in umetnih pesmi. Poslušalci so bili z nastopom zelo zadovoljni, saj je moral zbor dodati še dve pesmi k svojemu programu.

Pevci, ki že več let prihajajo gostovat k Vidmu, so obljubili, da bodo prihodnje leto spet prišli.

NAŠA KMETIJSKA ZASTOPNIKA

Ing. Milena Milkovič — Alojz Vogrinc

O DEMOKRACIJI

Kako siromašne se nam zde oblike zahodne, to je stare demokracije, kako enostranske, kako zunanje, če jih primerjamo z našo demokracijo. V tujini sicer priznavajo, da je Jugoslavija dosegla največje rezultate v takimenovani ekonomski demokraciji, trde pa, da je pri njih tako imenovana politična demokracija bolj razvita. Očitna je slabokrvnost take logike, kajti ali je mogoče zanikati, da je prav gospodarska demokracija temelj vsake resnične politične demokracije. Ali ni jasno, da se suha politična demokracija mora izroditi zgolj v pravico do govorjenja in izbiranja med kandidati posameznih partij vsaka štiri leta. Ali ni tam državljanu in proizvajalcu odvzeta osnovna demokratska pravica: odločati o delitvi dobička, predvsem odločati o temeljnih gospodarskih vprašanjih. Ali ni druga velika razlika tudi v tem, da imajo pri nas državljani in proizvajalci pravico, vsakodnevno in neposredno soodločati v organih upravljanja pri reševanju svojih življenjskih vprašanj, ne pa zgolj vsakih nekaj let, kadar so komunalne ali državne volitve.

Vzlic vsem tem dejstvom po navadi v tujini še zmerom označujejo naše delavsko upravljanje kot zanimiv eksperiment ali pa celo kot sistem, ki ustreza zaostalim državam. Seveda to zveni prav tako, kot če bi rekli, da socializem ustreza zaostalim državam, kapitalizem pa naprednim. Težko je tudi imenovati še vedno eksperiment nekaj, kar je meso in kri sistema določene majhne države, ki je vzdržala dolgoletni vzhodni oziroma zahodni gospodarsko-politični pritisk v boju za svojo neodvisnost.

(VLADO KRIVIC — po Ljudski pravici)

investirali, nesmotrno v splošno-druženem smislu. Te napake pa se lahko pojavijo še sedaj ob noben načinu delitve dohodka podjetij, ko bodo delavski sveti z vso pravico določali ekonomsko razmerja ustvarjenih sredstev, kajti še vedno je živa miselnost, da mora biti podjetje »republika v republiki«, kar zadeva proizvodnjo.

Eden izmed pogojev za večjo ekonomsko samostojnost delavskih svetov je večja proizvodnost. Če kritiziramo na sejah delavskih svetov storilnost posameznikov ali skupin delavcev, iščemo največ vzrokov slabe storilnosti v pomanjkljivosti organizacij dela, nestrokovnosti, nesmotrnem porabljanju surovin, slabem konjunkturalnem položaju itd. Če pri slabi organizaciji proizvodnje naletimo na »ozko grlo« ali podobno pomanjkljivost, kaj radi dvignemo na seji delavskega sveta roke in odobrimo investicijska sredstva za odstranitev te pomanjkljivosti. Malokdaj in malokje pa pri tem pomislimo na sodelovanje z drugimi podjetji, saj se radi ponašamo, če so izdelki res »naši«, pa čeprav do zadnjega, brez tehničnih pripomočkov narejenega vijaka. Kooperacijo pa ovirajo tudi tista podjetja, ki hočejo na račun takega sodelovanja imeti dobiček, za sicer malenkostne proizvodne usluge drugemu podjetju zahtevajo nemogočo odškodnino, zavedajo se spojeja monopolnega položaja. Tak odnos ustvarja ugodna tla primitivizmu v proizvodnji, ki ga najbolj občuti potrošnik v ceni izdelkov. Če bi se nam že doslej posrečilo

izjeme popolno skladje z našim splošnim razvojem in potrebami skupnosti. Prav zato, ker je pokazala analiza delovanja organov samoupravljanja v našem okraju predvsem na pomanjkljivo poznavanje gospodarskih predpisov (člani delavskih svetov in upravnih odborov), je izobraževanje iz dneva v dan nujnejše, kajti klic po večji pravici se ne bo mogel uveljaviti brez osnovnega ekonomskega znanja upravljalcev.

Popolnoma novi odnosi med gospodarskimi organizacijami in oblastvenimi organi so bili ustvarjeni s komunalno ureditvijo. Kritično pa je treba oceniti odnos nekaterih komun do gospodarskih organizacij na svojem območju. Pri omejevanju proračunskih izdatkov so videli občine v podjetjih vir dohodka za kritje proračunskih potreb, ki so bile vedno večje kot predvideni proračunski izdatki. Zato so občine dosledno zahtevale od podjetij svoj delež, pri čemer niso bili redki pojavi birokratizma, kar pa ni spodbudno vplivalo na delavsko samoupravljanje in tesnejše sožitje med proizvodnimi podjetji in komunjo.

Sedem let samoupravljanja v gospodarskih organizacijah je torej rodilo poleg stoterih uspehov in izkušenj tudi nešteto težav in nepravilnosti. Vse to bo ocenil Kongres delavskih svetov in tako postavil še trdnejše temelje nadaljnjega razvoja samouprave, ki bo odraz politične in gospodarske razgledanosti upravljalcev in ravnovesja subjektivnih sil v podjetjih z našim družbenim razvojem.

-jm

Deset osemenjevalnih postaj v radgonski občini

Na zadnji seji ObLO Gor-nja Radgona so odborniki glasovali za odlok o spremembah in dopolnitvah družbenega plana. Razpravljali so tudi o občinskem zaključnem računu za lani in potrdili odloke o sejmiskem in trznem redu, uvedbi takse na pse, ustanovitvi sklada za stipendije itd.

Občinska gospodarska poslovna zveza bo s 1. julijem dokaj razširila svoj dohodkovni. Opravljala bo tudi odkupne posle pri kmetijskih združenjih. Zvezi so dodelili potrebna osnovna sredstva. Odborniki so še razpravljali o pripravi za ustanovitev vodne skupnosti za Ščavniško dolino. Glavni projekt bodo sestavili do jeseni.

V občini je 10 osemenjevalnih postaj, ki so se do sedaj dobro obnesle. Sedež te postaje je v Podgorju in ga bodo vključili pod okrilje občinske poslovne zveze. Gradijo tudi poslopje za osemenjevanje, ki bo opremljeno z vsemi potrebnimi veterinarskimi pripravami.

Zbori volivcev so bili dobro obiskani v Apačah, Rih-tarovcih, Zepovcih, Grabah, na Murščaku in Račkem vrhu itd. Na zborih so razpravljali tudi o mnogih krajevnih gospodarskih problemih, premalo ali nič pa o resoluciji Zvezne ljudske skupščine, ki nakazuje smer nadaljnjemu razvoju kmetijstva in združništva.

Ika

Šoferski tečaj v Apačah

Pod okriljem Avtomoto društva Radgona so v Apačah ustanovili sekcijo AMD, ker je v tem predelu živo zanimanje za tovrstno delovanje, zlasti med mladino. Kmalu bodo končali tudi tečaj za voznike motornih vozil, v katerega je vpisanih 24 tečajnikov. Na tečaju so imeli že okrog 20 predavanj, te dni so pričeli s praktičnimi vožnjami na avtomobilu, koncem tega meseca pa bodo opravili praktične vožnje še na motornem kolesu.

Iz Stročje vasi pri Ljutomeru

Kmetovalci so si ogledali združna polja

Vodstvo Kmetijske zadruge v Stročji vasi je zadnje nedeljo organiziralo ogled poljskih rastlin in sadovnjakov. Povabilu poljedelskega odsega se je odzvalo veliko kmetovalcev-zadružnikov in nečlanov.

Zelo zanimiv je bil ogled paradiznikovih nasadov, saj je zadruga nabavila za svoje člane 35 tisoč paradiznikovih sadik. Kmetje bodo sadike, škropiva in umetna gnojila plačali zadrugi v jeseni, ko bodo vnovčili pridelke. Kredit, ki ga je zadruga dobila od Zadrugne hranilnice in posojilnice v M. Soboti in ga posredovala kmetom (511.000 dinarjev), jim je zelo dobrodošel. Dobilo ga je 32 zadružnikov.

Zadruga je že poskrbelo, da bo vnovčilo ves pridelek te rentabilne kulture.

Pri ogledu polj smo se pričeli, da kmetje zelo skrbno negujejo, škropijo, pincirajo in vežejo paradiznike. Ne zaostajajo niti pridelovalci, ki letos prvič gojijo to kulturo. Med ogledovanjem so si kmetje izmenjali svoje izkušnje, kar je zelo važno za nadaljnje pridelovanje. Ugotovili so, katera škropila in sredstva so najboljša, kako je treba obdelovati in gnojiti, da bo uspeh čimvečji. Mimogrede so si ogledali tudi trave, rdeče korenje, belo repo itd., ki jih pridelujejo zaradi semena.

Zadruga tekmuje za večje hektarske donose; krompir ima zasajen na desetih hektarih zemlje. Ogledali so si tudi krompirjeve nasade in dobili strokovna navodila za uničevanje koloradskega hro-

šča in gnojenje z umetnimi gnojili.

Na zemljišču. Splošne kmetijske šole v Podgradju so si kmetje ogledali parcele, posejane s pšenico, ržjo in ovsmom ter se seznanili z uspehi poskusništva na travnikih, pri raznih travah in deteljah. Pod povečevalnim steklom so si ogledali tudi ameriškega kaparja, ki je te dni prilezel izpod ščita in so ga lahko razločno videli.

V šolskih prostorih so si kmetje ogledali razne slike,

ki ponazorjujejo poskuse z umetnimi gnojili, škodljivce poljskih kultur, sadnega drevja in vinske trte.

Sklenili so, da bodo take ogledne ponovitve tudi v ostalih kmetijskih strokah: živinoreji, vinogradništvu itd. S takimi ogledi namreč lahko mnogo pomagamo kmetom, ki še vedno zaostajo gospodarsko. Napredni kmetje in kmetijski strokovnjaki jim lahko tako neposredno posredujejo svoje izkušnje.

M. Grabrijan

Knjiga, ki zasluži vso pozornost

Ne v naši in nemara tudi ne v tuji publicistiki še nihče ni obdelal več ali manj vsega vprašanja partizanskega bojevanja v zgodovini človeštva. Te nič kaj lične jlage se je pred leti kotil okoli NAL, polkovnik Franjo Tudić, ki se je pred nedavnim predstavil naši javnosti s svojim upoštevanjem vrednim prvencom o partizanstvu — z obsežno knjigo »Rat protiv rata« (Vojna proti vojni, založba »Zora«, Zagreb).

Na več kot 500 straneh velikega formata je Tudićman popularno in kultivirano podal bralcu zgodovinsko podobo partizanskega bojevanja na zemeljski obli, posebej pa se je držal pri vprašanju narodno-osvobodilne borbe naših narodov. Ko je podal analizo in razvojno pot našega partizanskega gibanja, je obrazložil politični program in pomen NOB, prav tako pa določil tudi njega mesto v okviru druge svetovne vojne. Mimo splošnega orisa osvobodilnih bojev v drugih deželah in narodno-pravnega aspekta te vrste bojevanja zasluži vso pozornost šest poglavje Tudićmanove knjige, v katerem obravnava opisanje partizanskega bojev v kajževnosti in umetnosti; lepo je označil predvsem navzočnost osnovnega motiva naše zgodovine:

(Križar) — neprestanih osvobodilnih in revolucionarnih borb jugoslovanskih narodov — v naši stoletni kulturni oziroma umetniški ustvarjalnosti. Avtor v svoji knjigi ni zanemaril niti vprašanja etične strani partizanskega vojskovanja. V poslednjem poglavju, ki mu sledi podrobna in bogata bibliografija, pa je podal tudi nekaj svojih dognanj v zvezi z bodočnostjo morebitnega partizanskega bojevanja v našem atomskem stoletju.

Knjiga Franja Tudićmana »Voja proti vojni« je veliko pionirsko delo, tako po svoji originalni koncepciji in načinu obravnave kakor tudi po kriterijih vrednotenja dejstev in dogodkov. S tem svojim delom se je avtor lepo oddolžil spominu stotisočev partizanskih borec, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo domovine, znanstveno, bralcu pa je popularno približal in obrazložil v zgodovinski luči najvalnevše stran naše novejši in s krvjo pisane zgodovine. Zato pa tudi ni nič čudnega, če je kritika nadvse pohvalno ocenila Tudićmanovo knjigo, ki bi tudi sicer morala postati poučno in koristno čtivo naših mladih generacij.

15

Letos 14. maja so začeli taborniki v Ljutomeru mladinci predvojaške vzgoje iz vsega Pomurja. Najprej so taborniki Ljutomerčani, potem pa mladinci iz občin Cankova, Grad, Petrovci in Martjanci. Z Gorickega je namreč mnogo mladih ljudi odšlo na sezonsko delo in se bodo vrnili šele jeseni. Mladincem — sezoncem so občinski referenti za predvojaško vzgojo izročili odjavnice, tako da bodo lahko izpolnili svojo obveznost pri podjetju, v katerem so zaposleni. Če pa kdo tega ne bo opravil, bo moral v pozni jeseni doma na dopolnilno tabornjenje, bodisi na svoje stroške ali pa na občinske.

Taboreči mladinci so zelo disciplinirani, poslušni in željni znanja. Poleg strokovnega pouka imajo tudi politična predavanja. Posebno se zanimajo za šport. Tekmujejo v raznih športnih panogah in disciplinah. Posebno se zanimajo še za delovanje ljudske tehnike. Letos bodo morala prizadeta društva več storiti, če si hočejo pridobiti potreben naraščaj in svoje bodoče člane.

Učni uspeh je nadvse zadovoljiv. Taboreči mladinci v obeh dosedanjih skupinah so opravili zrelostno preizkušnjo povprečno s prav dobrim uspehom. Samo dva mladince sta slabo odgovarjala. Pri streljanju so 100-odst. izpolnili določene pogoje, dasiravno niso vsi člani strelskih družin. Najbolje pa so se izkazali Ljutomerčani in Martjanci.

V opoldanskih urah so se Ljutomerčani pojavili pri oknih. Hrušč, vriskanje in petje ob poskočnih melodijah harmonike je prekinil normalno življenje v mestu. Prihajalo mladi fantje iz soboške občine, ki so nasledili prvi dve skupini tabornikov.

V. B.

Ali pridelujemo samo za izvoz ?

Pridelovalci paradiznika v Bistrici nezadovoljni: šest vagonov pridelka so jim odpovedali. — Nadaljujejo z gradnjo nasipa ob Muri. — Cetrtna proračunskih sredstev za tuberkulozne bolnike.

V beltiški občini je politično in gospodarsko življenje ves čas razvoja komun tako živahno, da človeka naravnost osupne. Ta okoliš je namreč nekoč veljal za najslabšega v Pomurju, zdaj pa so tukaj vzgled za vso pokrajino. To pa še ne pomeni, da je v tem predelu vse rožnato, zavest prebivalstva na najvišji stopnji in da ni več problemov in trenj. Teh med šestnajststisočimi prebivalci občine ne more zmanjkati, posebno zategadelj, ker so to večinoma kmetje z majhnim, skoraj neznatnim premoženjem in velikimi družinami. Teh deset tisoč hektarjev zemlje, na kateri živijo beltiški občani, je zelo razdrobljena, včasih celo do nesmiselnosti. Zaradi tega, ker je zemlja dragocena, si pomagajo na razne načine. Dolnobjelstičani so se lotili gradnje nasipa, ki bo varoval njihovo zemljo pred poplavi. Tudi Bistricani so se odločili za pridelovanje paradiznika. Sklenili so pogodbo s tovarno »Kalmik« v Varaždinu. Lani so kmetje dobili nad poldrug milijon dinarjev za paradiznik in tako tudi veselje do vrtnarstva. Toda letošnje naročilo — celih šest vagonov — je uprava »Kalmika« odpovedala z utemeljitvijo, da ga ne bo mogla izvažati. Tako je zasejano med ljudmi nezaupanje do novih načrtov in pomislek: ali je res treba samo takrat kupovati pridelke, kadar so namenjeni za izvoz.

Toda trenutno je morda pomembnejši nasip. V njem je okrog 3500 prostorninskih metrov zemlje in toliko prostovoljnega dela, kolikor ga je ta količina zahtevala. Na dveh mestih so vodi zaprli pot na plodna tla, vendar je to le polovica — kakšnih 500 metrov, ostali del pa je treba še zgraditi. Za že dokončana dela so

V KRIŽEVCIH pri Ljutomeru

S strojem nad hrošča

Za to so se odločili v kmetijski zadrugi, ki je v ta namen kupila poseben stroj »Zaprašilec« domače izdelave. S tem strojem je mogoče zelo hitro in uspešno uničevati kolonadskega hrošča.

Za škropivo uporabljajo priznani bakreni lindan, s katerim hkrati uničujejo krompirjevo plesen. Škropijo vse njive članov in nečlanov; tako so namreč prebivalci sklenili na zboru volivcev.

Stroški za škropljenje so majhni, saj znašajo za 30 arov poškropljenega krompirišča komaj 30 din. Poleg tega pa je ves proces zelo hiter, ker stroj poganja motor. Poškropili bodo vsa krompirišča v zadrugnem okolišu, ki obsega

Tako vzgajamo?

Marsikdo pravi, da ima naša mladina slab odnos do starejših ljudi, da se v javnih prostorih slabo obnaša i. p. d. Marsikdaj opominjamo dijake in šolarje: »Ali vas tako učijo v šoli?« Pri tem pa pozabljamo, da se mladi ljudje slabega vedenja največkrat naučijo od odraslih ljudi, katerim je malo mar za to, kakšen vtis naredijo s svojim vedenjem na mladino.

Bilo je na plaku. V kupeju so sedele same ženske. Mojo pozornost so pritegnile s svojim klepetanjem. Na neki postaji vstopi nekaj dijakov. Razposajeno dekle (starejša, mogoče omožena) povabi dijake: »Se je meste!« Niso se odzvali, ker je bil kupé že poln. Potem pa so zaregljale; letele so besede, ki so bile najmanj primerne za te mladoletnike. Gotovo se niso opazale, če je bilo njihovo govorjenje ozorno ali ne. In kaj so storili dijaki? Slastno so poslušali, spet so se lahko naučili nekaj novih robatih besed.

Ali niso mogle zamolčati tega, s čimer nikomur ne morejo koristiti, najmanj pa doraščajoči mladini?

-uk

porabili poldrug milijon dinarjev, potrebovali pa bi še vsaj polovico tega, ker so nekaj sredstev namenjenih za že zgrajeni nasip, prihranili. Vaščani bi namreč radi zgradili nasip vse do Hotize. To pa je tudi v korist tistih, ki vodijo dela pri regulaciji Mure in imajo potreben denar in strokovnjake.

Da, to so problemi, ki so tem bolj pomembni zategadelj, ker je v tem okolišu vsak dinar dragocen. Davki, ki jih plačujejo kmetje, se stekajo v tako majhen znesku, da ne zadostujejo niti za potrebe zdravstva, prosvete in šolstva, a kje so še ostali iz-

datki, ki jih morajo upoštevati v občinskem proračunu. Pomislimo samo na to, da je v beltiški občini kar 1000 tuberkuloznih, na katere je treba računati. Torej so tamkaj odmerili za tuberkulozne kar petino proračunskih sredstev. Potemtakem sploh ni čudno, če kmetje sami ugotavljajo, da jim divjačina, ki jo v tem

okolišu gojijo, lovijo živo in izvažajo v tujino za dragocene devize, dela precejšnjo škodo, medtem ko imajo od tega koristi samo v Ljubljani. Menijo, naj bi nekaj teh sredstev dobili v občinski proračun...

V. S.

Krajevni prepiri zamegljujejo perspektivo...

Nedaleč od zadrugnega doma v Fokovcih je šola, lučaj dalje se začneja vas Selo. Na tem prostoru je tudi naftni vrtni stolp, ob njem kup peska za bodoči zdravstveni dom in zraven tega je še predviden prostor za gradnjo nove šole.

Tukaj je sporno ozemlje Sela in Fokovcev. Ze nekaj mesecev nekateri prebivalci obeh vasi žolčno razpravljajo o tem, kje naj bo bodoča kmetijska zadruga, ki naj bi nastala iz zadruga v Selu in zadruga v Fokovcih. Povsem naravno je, da bi bilo najbolj ugodno, če bi združili obe zadrugi v prostorih zadrugnega doma v Fokovcih, ker v Selu nimajo primernih prostorov. Razen tega je zadrugni dom v Fokovcih na prostoru, ki je naravno središče ne samo obeh omenjenih vasi, temveč širšega okoliša. Iz tega vzroka je umestno graditi tukaj tudi zdravstveni dom in šolsko poslopje.

Fokovčani ob vseh teh problemih nastopajo pomirjevalno. V Selu pa je nekaj prebivalcev, ki menijo, da so dolžni odločiti v škodo sožitja tamkajšnje skupnosti. Za vsako ceno hočejo imeti šolo ali zdravstveni dom nekaj sto metrov dalje, namreč v Selu. Po njihovem naj bi bila ena ustanova na enem koncu, druga na drugem koncu in tretja na tretjem kraju obeh vasi. Menda ne morejo doumeti, da je to nesmisel, da ni bistvo problema v tem, ali bo to ali ono v Selu ali v Fokovcih, temveč v tem, da ima tamkajšnje prebivalstvo čimprej zdravstveni dom, šolo in tudi gospodarsko bolj upravičeno zadrugo.

Ob vsem tem je umestno vprašanje, kakšno je zadržanje tamkajšnjih komunistov ob teh problemih. Med prebivalci je slišati, da si tudi komunisti obeh vasi nasprotujejo in dajejo s tem slabši vtis. Ali je pametno razpravljati o tem, kakšen naj bo napis na bodoči združeni zadrugi: SELO spredaj in potem FOKOVCI ali obratno? Ali je pametno v tem smislu razpravljati tudi o šoli in zdravstvenem domu in celo določati pogoje: smo za združitev zadruga, če nam odstopite zdravstveni dom itd.?

Komu koristi takšno razpravljanje? Kje je po vsem tem napredek teh krajev? Dlje bo potekala tako nesmiselna razprava, dlje bo veljal pregovor: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima. Tako kot v Prosenjakovcih bode še kje druge reki: »Če vi nečete imeti napredka, pa dovolite, da mi zidamo zdravstveni dom in šolo in tako

Vsa dela bodo plačali s svojimi sredstvi. Torej kljub velikim težavam, ki jih ima KZ z denarjem, le velik uspeh. Obnavljati bodo začeli 15. junija.

Zdravniški pregledi otrok

Prejšnji teden je bilo v Križevcih pregledanih nad 1000 otrok iz treh domačih šol in iz šol bližnje okolice.

Šol splošnem pregledu je zdravnik ugotovil, da so otroci razmeroma čisti, slaba pa je njihova drža. V dosti primerih je opazil deformirano hrbtenico in prsni koš. Zdravnik meni, da so temu krive predvsem klopi v nekaterih šolah, ki so stare nad 60 let in prav gotovo ne odgovarjajo več sedanjim zdravstvenim predpisom. Psihično bolnih otrok ni odkril, prav tako ne pohabljenec. Več otrok pa ima usesne bolezni. Posebno skrb bodo morali starši in otroci posvetiti negi zobovja.

Iz vsega tega sledi, da bo treba telesno vzgojo še izpopolniti, šola in tudi starši pa bodo morali še bolj skrbeti za vsestransko vzgojo mladih.

Pred nekaj dnevi so bili polanski gimnazijci na izletu v Savinjski dolini. Cudilo so se lepota naših krajev in gor. Izlet je organizirala tov. Zantarjeva.

AKADEMIJA DIJAKOV
ESS V M. SOBOTI

Bilanca kulturno-prosvetnega delovanja

9. junija smo dijaki ESS v M. Soboti priredili za zaključek letošnjega šolskega leta akademijo za starše. Na njej smo prikazali izvenšolsko delovanje dijakov našega zavoda na kulturnem področju.

Na tej akademiji, ki jo vsako leto prirejamo ob koncu šolskega leta, so nastopile domala vse sekcije MKUD »Dane Šumenjake«, ki so vse leto vadile neumorno. Spored, ki smo ga uresničili, je bil zelo pester. Ženski pevski zbor je zapel nekaj narodnih in umetnih pesmi. Vodi ga požrtvovalni pevovodja prof. Hanjšek, ki vadi že od začetka šolskega leta. Tudi tamburaši so nastopili z deli, s katerimi so sodelovali na soboški akademiji v Tednu mladosti. Ostale več ali manj znane skupine so se tudi predstavile z nekaj točkami. Tako so člani literarnega krožka, ki izdajajo svoje glasilo »Utrinki«, brali nekaj svojih del, večinoma že objavljenih v »Utrinkih«. Tudi dramska sekcija je naštudirala svoj program. Upriporili so dva skeča. Poleg teh skupin so izvajali svoj program doslej še neznanji Veseli fantje, ki jih vodi tov. Flisar. Upajmo, da bodo drugo leto naštudirali že svoj samostojen program in se nam predstavili z uspehom.

-st

V kapelski zadrugi se zavzemajo za večji okoliš

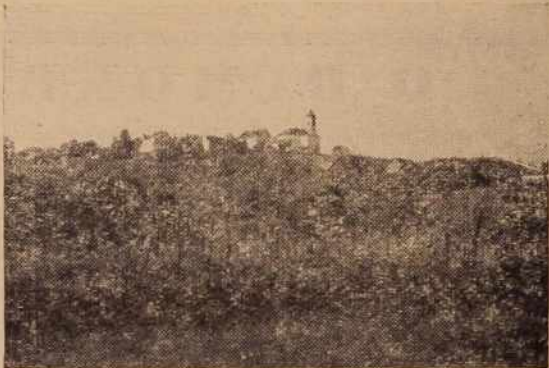
Kmetijska zadruga na Kapeli živi v glavnem od dohodkov iz trgovine. V tem okolišu je namreč veliko vinogradniških delavcev, ki nimajo svojih posestev in kupujejo živila in vse ostalo v trgovinah. Okoliš zadruga je vinogradniški in sadjarski, vendar to ni zaključena vinogradniško-sadjarska celota, predvsem zategadelj, ker se zajeda v naravni okoliš kapelske zadruga radenska soseda, nekaj pa zavzema tudi vinogradniško posetvo. Živinoreja tukaj ni kdo ve kako razširjena. Z odkupom si tudi ne morejo zagotoviti dovolj dohodkov...

O tem precej govorijo na Kapeli. Pravijo, da tedaj, če bi ločili trgovino od zadrug, njihova zadruga ne bi imela gospodarskih pogojev za svoj

poslovalnice dve sosednji zadrugi: videmska in radenska. V isti sapi pa vam povedo, da jim manjka skladišnih prostorov, kar je zlasti občutno v času odkupa. Tu naj bi pomagala dozidava prostorov k zadrugnemu domu, ki ga hočejo prav kmalu dokončati in v njem urediti prostore tudi za kino in ne samo za upravne prostore zadruga.

Zagotovili so si tudi nakup traktorja. Imajo namreč že odobren investicijski kredit.

Ce bodo torej zaokrožili v okoliš svoje zadruga se Murščak in Rački vrh, bodo lahko boljše gospodarili tudi brez trgovin in menda tudi kljub temu, da imajo za soseda gospodarsko močnejše vinogradniško posetvo. Seve-

obstoja. To je zanimivo ob ugotovitvi, da ima ta zadruga le dve poslovalnici zategadelj, ker imajo na meji kar štiri

da je potrebno imeti za tak razvoj precej optimizma, ki pa ga Kapelčanom menda nekoliko primanjkuje.

Na Murščaku živijo pridni ljudje

Koristi vaške skupnosti pred koristmi posameznikov

Stopetindvajset hiš, ki predstavljajo Murščak, je raztresenih na dvestopetosemdesetih hektarjih gričev v Slovenskih gorah. To je obnem območje krajevnega odbora, ki velja za enega izmed zelo dobrih v tem delu Pomurja. Tukaj živijo v glavnem kmetje in vinogradniki s povprečno tremi hektarji posesti, vendar pa je nekaj tudi takih, ki imajo tudi nad šest hektarjev zemlje. Med vsemi prebivalci pa je le en čevljar, ki se ukvarja s popravili. Več obrtnikov tukaj ni, vključno z gostilničarji, ki jih je v slovenskih krajih povsod dovolj. To morda utemeljuje dejstvo, da je to vinogradniški okoliš z dobro kapljico, ki je tod nikjer ne primanjkuje. Bolj neprijetno pa je to, da tukaj ni niti ene gostilne. Zato pa imajo novo osnovno šolo, ki sicer ni osemletka, kakršno imajo še v stari zgradbi pri Kapeli tudi za Radence, kjer je šola skoraj še nova, prostorna in prijetna.

Trije učitelji, ki delujejo v tem kraju, so zelo aktivni v javnem življenju in pomagajo mladini pri prosvetnem in kulturnem delovanju ob večerih, kot je to tukaj navada že desetletje. Čeprav mladina rada poje in igra in se zato zbira v ustreznih skupinah, pa še vedno manjka primeren prostorov zanj. Problem je dvorana za kulturne nastope. Nekateri menijo, da bi bila taka dvorana lahko v veliki zidnici, ki je bila odda-

na v času reforme, dobili pa bi jo lahko, če bi jo zamenjali za primerno hišo in posest. Tega krajevnega odbora seveda ne more sam rešiti, niti osnovna organizacija Socialistične zveze, vendar je menda predlog tudi uradno že odromal na občino. Treba bo le še majhenko potrpeti.

Sicer pa so v zadnjih letih to že itak veliko storili, če računamo gradnjo nove šole, pa napeljavo vodovoda, ki ga

V Gradišču imajo svojo zadrugo

Zadrugniki Gradišča ob Muri so bili doslej vključeni v KZ M. Crnci, vendar pa niso bili zadovoljni s poslovanjem te zadruga. Zato so si pred kratkim ustanovili svojo zadrugo.

Na ustanovnem občnem zboru so ustanovili tri odseke: sadjarskega, živinorejskega in čebelarkega, ustanoviti pa nameravajo še poljedelskega. S pomočjo teh pospeševalnih odsekov bodo načrtno usmerjali kmetijstvo v svojem okolišu k še večjemu napredku, katerega zarodki pa se kažejo že sedaj; kmetovalci imajo zasajenih 25 hektarjev zemlje z detelnimi in travnimi semeni, obnovili so že okrog 5 sadovnjakov, zavzemajo se za izbiro mleenske živine in večjo molznost krav, uvajajo znane kokoši štajerske pasve, v vasi je tudi precej dobrih čebelarjev itd.

Kakor so se dogovorili na občnem zboru, bodo v novi zadrugi zaposlili sposoben kader, ki bo skrbel predvsem za napredek kmetijstva, posredovalni članom kakovostna semena, prodajali pridelke samo v svoji zadrugi in si s prostovoljnimi delom uredili potrebne prostore za nemoteno poslovanje.

Elektrifikacijski odbor v Hotizi nazaduje v zadnjem času. Hotizani so že postavili drogeve za visoko in nizko napetost, medtem ko Ložič še čaka...

Ložič je prednaselje Hotize in spada k njej. Sedaj bi radi hotiški odborniki, ki so v elektrifikacijskem odboru, da bi si Ložičani sami napeljali omrežje. To pa se ne bo moglo zgoditi, saj je vsak Ložičan plačal tri tisoč pet sto din prispevkov več kot povprečno vsak njihov vrstnik v Hotizi.

800 nastopajočih telovadcev v Gornji Radgoni

Tudi v radgonskem okolišu se pripravljajo na I. festival telesne kulture v Ljubljani: pred kratkim so priredili v Gornji Radgoni sektorski letni nastop na novozgrajenem stadionu.

Nastopilo je 800 aktivnih telovadcev s prostimi zletnimi vajami in z vajami na orodju. Nastopili so vsi oddelki. Prireditelj je pokazala, da se je TVD »Partizan« v Gor. Radgoni vsestransko pripravilo za ta nastop. Dobra organizacija, uspešno prikazane vaje in množičnost so otipljiv dokaz, da je uredništvo »Ljudske pravice« lani pravično podelilo radgonskemu kotu pokal za prvo in drugo mesto v Sloveniji.

Sodelovali sta društvi Apače in Radgona. Odsotnost Vidma je delno zmanjšala uspeh nastopa.

Prireditelj si je ogledalo okrog 1000 ljudi.

A. T.

V letošnji sezoni je bilo dosti duševne hrane

Tako pravimo v Križevcih. To, kar trdimo, je čisto upravičeno. Samo malo pogledjmo, pa boste verjeli.

Domače prosvetno društvo je med drugim naštetiralo znano kitajsko dramsko pravljico »Krog s kredo« in imelo z njo velike uspehe doma in po vseh večjih krajih Prlekije. Poleg domačih uprizoritev smo imeli v tej sezoni štiri gostovanja Ptujškega gledališča, ki so zagotovo dosegla svoj namen, saj je bila dvorana vedno polna. Tudi koncerte smo imeli. Pri nas so gostovali pevci-mladinci iz G. Radgone, kvintet Radia Ljubljana in Beltinčani z dobro naštudirano spevoigro »Vaska komedija«, ki pa je bila, žal, zelo slabo obiskana, kar pri nas ni navada. Med pomembnejša gostovanja sodi tudi nastop dramske skupine Ljutomerske Svobode z igro »Inspektor na obisku«. V zadnjih 14 dneh pa smo imeli dve najboljši predstavi; gostovali sta skupini iz Murske Sobote z opereto »Oj to lectovo srce« in iz Ljutomeru z opereto F. Leharija »Zemlja smehljaja«. Krivico bi storil enemu in drugemu, če bi trdil, da smo bili z eno teh dveh operet bolj zadovoljni kot z drugo. Če so nam Sobočani posredovali prijetno instrumentalno glasbo s priljubljenimi domačimi pevskimi točkami in dueti, so nas

Ljutomerčani popeljali na Dunaj v zibelko evropske klasične glasbe. Kakor nam bodo ostali v spominu prelepi dueti in terci in Lectovega srca, ki so pridobili na svoji vrednosti predvsem zato, ker se je vse dogajalo v naši lepi Gorenjski in ker opereta obravnava prav zapleteno zgodbo

zadovoljila vse občinstvo, posebno tam, kjer smo v dramskem zapletljaju pričakovali, da ljudje ne bodo več ljudje, pač pa neki podivjanci. Zato se ne bom zlagal, če trdim, da sta nas Ljubič in Vika Trbižan, ko sta odpela zadnjo arijo, spravila do ga-

Bralna vaja križevskih igralcev

treh mladih zaljubljenih parov, ne moremo mimo prekrasno zapete arije v »Zemlji smehljaja«, ki jo je zapel Ljubič kot gost iz Varaždina. Predvsem nam je tudi ugajalo, da je opereta vsebinsko

njenosti in mnoge tudi do solza.

Te moje besede pa naj ne veljajo kot kritika, saj hočem samo povedati, da je naše občinstvo navdušeno nad lepo glasbo, da znamo ceniti kakovost in da smo človek, čeprav večinoma kmečki, čuti potrebo po duhovnem razvedrilu. Posebno je treba pohvaliti delovni kolektiv opekarne v Borcih, ki je obema gostujočima ansambloma omogočil brezplačen prevoz, kar je res velika žrtev, saj bi si naše prosvetno društvo tega ne moglo privoščiti. To je zadosten dokaz, da tudi naš delavec ceni kulturo.

Jaka Majcen

Najboljši strelec: T. Fišer iz soboške občine

Kakor vsako leto, tako so se tudi letos obvezniki predvojaške vzgoje pomerili v tekmovanju za občinska prvenstva. Vsaka občina v Pomurju je imela svojega prvaka.

Letos je bilo strelsko tekmovalje ob Dnevu mladosti. Tekmovali so pri Gradu, v Murski Soboti in Ljutomeru. Občinski odredi so na svojem tekmovalju izbrali deset najboljših mladincev-strelcev, ki so potem zastopali svojo občino na okrajnem strelskem tekmovalju. Iz ostalih je samo občina Cankova, ki ni poslala svojih zastopnikov na tekmovalje pri Gradu, čeprav so bili mladinci za to pripravljeni.

Najboljši uspeh na okrajnem tekmovalju je dosegel dijak Teodor Fišer iz M. Sobote (90 krogov — 60 %); na drugem mestu je Franc Skuhala iz občine Ljutomer (80 — 55 %); na tretjem mestu Anton Kajdič iz Gornje Radgone (70 — 47 %); na četrtem mestu Jože Horvat iz Marjanec (64 — 45 %); na petem mestu Janez Vlač iz občine Petrovci (63 — 42 %) itd.

Rezultati niso posebno razveseljevali, čeprav se mladinci predvojaške vzgoje zelo zanimajo za streljanje. Povsod pa tudi nimajo pogojev za to šport. Lanski rezultati so bili enkrat slabši. Naše družbene organizacije se bodo morale bolj odločno zavzeti za ustanovitev strelskih družen v večjih središčih, kajti stremeli moramo za tem, da bo vsak mladinec predvojaške vzgoje vključen v strelsko družino. Potem bodo tudi strelski rezultati boljši.

Pokrovitelj strelskega tekmovalja je bil predsednik OLO Franc Rogli, ki je primerno nagradil občinske prvake. Iz njihovih vrst — pridružili so se tudi nekateri mladinci srednjih in strokovnih šol — so osnovali okrajno skupino, ki bo

v nedeljo, 23. junija zastopala Pomurje na republiškem tekmovalju v Ptuj. Skupina so že pridno pripravljala za tekmovalje pod vodstvom predsednika OSZ Tome Raduše. VB

SODOBNO GOSPODINJSTVO štev. 4

Uvodne strani novega zvezka te naše strokovne gospodinjstvene revije napolnjuje daljša, izbrana študija o otroški prehrani tja do šestega leta, ki ji mnogi starši ne posvečajo toliko pozornosti, kot zasluži zaradi vpliva na otrokov kasnejši razvoj.

Tehten in hkrati ekonomsko utemeljen je prispevek, ki opozarja na nerentabilnost gradnje stanovanjskih hiš na samem. Gradbeni stroški, predvsem kanalizacija, napeljava vodovoda in elektrike, se pri taki hiši tako povečajo, da daleč odtehta eno njeno prednost — mir pred okolico. Pisec, strokovnjak, je v članku opozoril tudi na težave in na nepotrebne izdatke, ki jih imajo družine zaradi oddaljenosti od šole, službenega mesta in raznih športnih igrišč in kulturnih ustanov.

Gospodinjje bo zanimal tudi daljši članek o zatiranju moljev in informacije o novih modernih kuhinjskih in dve grelni plošči, ki jih je začela

proizvajati tovarna TOBI v Bistrici pri Mariboru in za katere daje enoletno jamstvo, dalje kratko opozorilo na prednosti in CZNG preizkušenih steklenih strgalnikov za sadje in brzosekacev za čebulo. Vsem, ki se ukvarjajo s kuho, bo marsikaj novega povedal tudi članek »Znate pravilno kuhati?«. Avtorica govori o fizikalnem procesu med kuhanjem in opozarja, kako naj ravnamo s tem ali onim živilom, da bo tudi kuhano ohranilo prijeten okus in čimveč hranilnih snovi.

Poleg jedilnikov za pomladne dni boste v 4. številki »Sodobnega gospodinjstva« brali tudi navodila za vlaganje jajc in za pripravljanje okusne hladilne pijače iz bezgovega cvetja.

Zvezek vključuje kratke informacije o novem vrtnem orodju in njegovih prednostih ter odgovori na vprašanja naročnic SG, ki bodo nedvomno koristili tudi drugim bralcem.

Drobne zanimivosti

PES — SOFER

Na paradi ameriških enot v Nemčiji, ki je bila pred kratkim v Münchenu, so prikazali tudi desirane pse. Posebna senzacija je bil pes, ki je vozil džip. Seveda je cesta bila temu primerno široka in ravna.

SMRT POD TOVORNJAKOM

S težkim tovornim avtom je v začetku junija vozil sofer Jernej Anžel hlobovino po kolovozni poti na Zagajskem vrhu. Ko se je avto že pomikal, se je hotel povzpeti nanj 30-letni Peter Srd iz Polje pri Radgoni, delavec tamkajšnje cestne uprave, pa mu je spodrsnilo in je padel tako nesrečno, da je šel težko naložen avto z zadnjim kolesom čez njegovo glavo. Peter Srd je bil takoj mrtev.

CISCENJE UR

Ultrazvočne valove na novo uporabljajo. V nekaterih tovarnah čistijo z njimi ure. Na ta način očistijo v najkrajšem času tudi najbolj drobne dele ure.

Ljudski poslanec Franc Kimovec v Krogu

Pred kratkim je bil v Krogu zbor volivcev. Na njem so razpravljali o razvoju kmetijstva in o predlogu za ustanovitve novih šolskih okolišev. Razprava je bila dokaj živahna.

Predvideno je, da bi naj bila bodoča osemletka v Bakovcih. S tem predlogom se kroški volivci niso strinjali, predvsem zaradi tega, ker je v njihovem kraju prav toliko šoloobveznih otrok kot v Bakovcih, ker imajo tukaj že šolske prostore in bo Krog v prihodnosti tudi gospodarsko središče z močno zadrugo, ki bo združevala nekaj vasic ob Muri. Krožani so se izrekli za slednji predlog in odločno nasprotovali, da bi njihovi otroci hodili v bakovsko šolo, ker imajo sicer bližje v Mursko Sobotu in vodijo tja tudi boljše poti. Tako pa mehi njo tudi vaščani Murskih Crnc in Satahovec.

Na zboru je bil navzoč tudi ljudski poslanec Franc Kimovec, ki je volivcem povedal marsikaj koristnega o kmetijstvu in šolski reformi. Izrazil je tudi upanje, da bodo verjetno ugodili želji Krožanov zastran novega

šolskega okoliša. Volivci so se zavzeli tudi za gradnjo vaškega doma (kulturnega ali gasilskega ali zadržnega), ki ga zelo potrebujejo. Tovarši poslanec je bil naklonjen njihovu prizadevanju, vendar pa je poudaril, da bodo morali vaščani tudi sami krepko prijeti za delo in tako opravičiti morebitno pomoč. Feri

Ljutomerski vajenci so razstavljali

V soboto, 15. junija popoldne so v Ljutomeru svečano odprli razstavo izdelkov, ki so jih izdelali učenci v gospodarstvu. V novem obrtnem domu je prireditelj odprl predsednik šolskega odbora Anton Semenič.

Razstave pa niso odprli zgolj zaradi tega, da bi vajenci prikazali svoje izdelke, saj so razstavljene predmete tudi ocenili. Strokovna komisija je ugotovila, da so izdelki na letošnji razstavi kakovostno mnogo boljše kot so bili v prejšnjih letih. V času ocenjevanja so posamezni učenci tudi odgovarjali na vprašanja, katera jim je posredovala komisija.

Smelo lahko trdimo, da je razstava povsem dosegla svoj namen. Kolektiv vajenske šole pa se ne odlikuje samo po dobrih izdelkih in prizadevanju pri učenju, saj je tudi mladinska organizacija dokaj aktivna. Prav tako so vsi vajenci, ne glede na lastniški sektor, vključeni v sindikalno podružnico in imajo pod njenim okriljem posebno skupino.

V času razstave, ki je trajala v soboto in nedeljo, so se vajenci poslovlili od svojih predavateljev in obljubili, da bodo svoje znanje obnavljali tudi v času počitnic.

Litino je zamenjal za železo

V torek, 11. t. m. sem peljal k »Odpadu« nekaj starega železa. Med železnimi odpadki sem imel tudi nekaj litine. Navadno železo so takoj

Dramska skupina madžarske narodne manjšine v Dobrovniku

superforsatom (na 7 arov 50 kg) in pridobil 92 kg prvovrstnega pridelka. Na hektaru bi potentakem pridelal 15 stotov ajde.

Če bi kdo od bralcev tega ne verjel, mo lahko dokažem, koliko je bilo pridelka in na kako veliki parceli.

Zaradi tega ne morem verjeti, da se je ajda izrodila. Tudi letos je bom sejal. To pa bodo storili verjetno tudi drugi kmetovalci, saj je ajda tako rekoč naša narodna in kulturna rastlina.

Jože Gider

Pismo ubežnika

Dragi Edi,

prej kot ti kaj napišem, te prav prisceno pozdravim, tudi tvojo sestrico in starše. Res je že dolgo časa, odkar nismo skupaj. Veš, Edi, oprosti mi, da ti tako dolgo nisem pisal. Vem, da ti je težko po meni, ker sva bila res tako dobra prijatelja. Dobil sem od mame pismo, pisala mi je, naj se vrnem nazaj. Veš, tudi mojim sestricam in staršem sem naredil težavo. Odsel sem bos in brez obleke. Zdaj sem pa že tako dolgo tukaj, pa še nimam nobene obleke. Zdaj vem, kaj je življenje, ker moram delati kot živina. Zdaj vem, kako gre takšnemu, ki ni ničesar izučen: mora trpeti v takšni daljavi, brez staršev — moraš biti suženj.

Dragi Edi, prosim te, odpisi mi, kako naj naredim, da bi se lahko vrnil. Ni dolgo odkar sem dobil pismo, da se lahko odpeljem v Ameriko, pa sem ga odložil. Veš Edi, ne bi rad zapustil tebe. Če slučajno ne dobim dobre službe in če bom moral odpotovati iz Avstrije. Tukaj sem pri kmetu, ki ima gostilno in je zelo velik bogataš, pa mi plača na mesec 250 šilingov. Zdaj mi je že bolje, ker se vsaj vem pogovoriti. Edi, saj še ni prepozno, še se bova igrala, čeprav nama tečejo leta. Veš, tega ne bom pozabil, koliko smo se igrali in si en drugemu pomagali.

Zdaj pa zaključim svojih par besed. Prosim te, pošlji mi kakšno svojo sliko. Še enkrat pozdrav od Zvonimira!

H. Zvonimir, Rudersdorf, Burgenland, Osterreich

Pripis: Fant je star petnajst let.

Zanimivi anketni podatki Statistika govori o Ciganih

Ljudi in njihova naselja so pravzaprav podaljški naših vasi.

V soboški občini je 89 ciganskih hiš. 41 hiš je dokaj velikih in se kar dobro urejenih, 27 hiš pa je srednjih in so stanovanja zelo slabo urejena. 27 hišic (bolje: kolibice) so s spletenih iz vejevja in zamazanih z blatom.

Ciganske družine živijo na zelo pičlo odmerjenem prostoru (2,3 kvadratna metra na osebo). V že itak tesnih stanovanjih prebiva tudi po pet ali več družin. V ciganskem naselju Kušanovci sploh nimajo studeca ali pitne vode. V tem okolišu je 143 ciganskih družin, od katerih je 28 brez stanovanjskih prostorov. V vsaki hiši stanuje povprečno osem članov družine. Vseh Ciganov pa je sedaj v soboški občini 742.

Do 15 let starih Cigančkov je 319, ki obiskujejo šolo. V uk se želi vključiti 7 moških in 8 žensk. Delazmožnih Ciganov je 352. V glavnem pa so zaposleni samo sezonsko — čez poletje. Če bi bili ti ljudje stalno zaposleni, bi lahko mnogo več ustvarili, in če bi te družine bile pripravljene sprejeti stalno zaposlitev kjerkoli v državi (zaposlili bi jih lahko v večjih tovarnah in podobno), bi v Pomurju tudi ne bilo tega socialnega problema. Sedaj je na sezonskem delu v kmetijstvu in gradbeništvu 195 ljudi. 7 jih je stalno zaposlenih, med njimi 2 ženi. Zaposlitev išče še 13 moških in 22 žensk.

Anketa med Cigani (opravila jo je posebna komisija ObLO Murska Sobota) je pokazala, da bi se 33 ciganskih družin takoj odselilo in zapustilo revščino pod pogojem, da bi dobile primerno prebivališče in stalno zaposlitev. Med Cigani je tudi nekaj starejših, ki ne morejo več sprejeti zaposlitve (81). Nekateri Cigani pa so se že v rani mladosti oprijeli težavnega dela, zato je med njimi tudi 12 delovnih invalidov ali drugače delazmožnih. 14 Ciganov se bavi izključno z brusarstvom in 1 s kovarstvom, kar so ohranili še iz preteklosti, ko so njihovi pradedi potovali na vozovih od gozda do gozda.

V Pomurju je tudi precej ciganskih godb. Večina godcev sicer ne sodi v kavarne, temveč na kmečke veselice in družinska slavlja. »Polnokrvni« godbeniki so 12, med njimi tudi 1 ženska, ki se zelo dobro spozna na violino. Med Cigani je tudi precej takih, ki hodijo po vaseh in priložnostno pomagajo kmetom pri delu.

Ti Cigani nekaj dni delajo, potem pa jih prime stara bolezen in začnejo spet prosjati od hiše do hiše (24 moških in 84 žensk). Ljudski milničniki resno preprečujejo njihove slabe navade. Tudi kaznujejo jih včasih in resno opozarjajo, da si je potrebno z delom služiti kruh. Nekaj Ciganov je zaradi težjih kaznivih dejanj v kazensko-popoljševalnih zavodih (pet). Njihove družine so izpravevalcem odločno zatrdile, da so se pripravljene izseliti, če bo ljudska

oblast izpustila njihove poglavarje. Prav tako zatrjujejo, da takih dejanj ne bodo več ponovili.

Večina družin se preživlja z zaslužkom posameznika v družini, bodisi da je na sezonskem delu ali pa stalno zaposlen. Mladi Cigani si želijo izobrazbe, ki pa je bila do sedaj pomanjkljiva; mnogo bolj bi se morali potruditi, da bi jih izločili in odvadili slabe družbe v njihovih naseljih. Tudi med starejšimi jih je 98, ki so pismeni in so v večini obiskovali redno šolo. Nekaj pa je samoukov. Mladi izražajo željo po izobraževanju na tečajih, ki jih prirejamo za kmečko mladino. Pri njih bi prišli v poštev predvsem analfabetški tečaji (začetniški in dopolnilni). Večina delazmožnih Ciganov zatrjuje, da so se vrnili iz dela zaradi konca sezone, precej pa je tudi takih, ki vztrajajo pri tem, da bi se zaposlili tudi čez zimo, če jih podjetja ne bi odpustila. 25 ciganskih družin se je izreklo za najete skupinskega posojila za gradnjo stanovanjskih hiš — ne v ciganskih naseljih. Imajo pa še več dobrih zamisli, ki jih bo potrebno zbrati in Ciganom odločne pomagati, čeprav se mnogi posamezniki take pomoči še vedno branijo.

Občinski ljudski odbor v M. Soboti se dokaj resno ukvarja s tem socialnim problemom. Potrebno pa je, da bi temu vprašanju posvetili večjo pozornost tudi OLO in republiški činitelji. Le z družinim zanimanjem in sodelovanjem homo laže odstraniti ta problem. Pogledjmo samo eno rešitev: vsaka tovarna naj bi zaposlila enega Cigana in mu omogočila, da bi si lahko postavil stanovanjsko hišo, ki bi jo potem sam odplačeval. Pa tudi druge možnosti so. F. F.

SMRTNA NESREKA ELEKTROMONTERJA

Elektromonter Peter Horvat, star 53 let, doma iz Lendavskih gor, zaposlen pri Elektro-Maribor, obrat M. Sobota, je imel posla z elektrovodno žico na visokem drogju v Dolini pri Lendavi. Drog je bil pri zemlji že zelo trhl, česar pa Horvat ni opazil, zato se je nenadoma prelomil in Horvat je padel na tla tako nesrečno, da si je zlomil lobo in dobil še druge težke poškodbe, katerim je podlegel v bolnišnici kmalu po prevozu.

Z MOTORJEM V ŽELEZNISKE ZAPORNICE

Na križišču železnice in ceste v Radgoni se je pred kratkim v večernih urah zaletel z motorjem v spuščeno zapornico Martin Žižek, upravnik mlina v Apačah. Pri udarcu je k sreči dobil motorist le lažje poškodbe, zlomil pa je zapornico in tudi motor je poškodovan. Zaradi nepredvidne vožnje in poškodovane zapornice bo imel Žižek še opravke na sodišču.

PRIJATELJ TUJE LASTNINE NA VARNEM

Okolico Vidma si je izbral za področje svojega nečednega posla šele 27 let star Slavko Toplak iz Grabšinec, ki je desetkrat vlomil v tuje prostore in odnesel, kar mu je prišlo pod roko. V okolici Juršinec pa je izvršil tri vlomne tatvine.

Prizadeti so oškodovani za okrog 60.000 dinarjev.

Nekaj časa mu je šel posel dobro od rok, končno pa je le prišel v roke varnostnim organom.

Toplak je bil zaradi vlomnih tatvin že kaznovan. V zaporu je sedel enkrat 1 in pol leta, drugič pa 4 leta.

V tem obdobju (1936—1939) ugotavljamo močnejši razmah »Društva kmečkih fantov in deklet«, kljub temu, da je predvsem v okolici sedanje občine močno oviral njihovo delovanje župnik Klekl in kričal na ves glas, da so komunistična itd., samo da bi odvrnil mladino od njih. Čeprav niso dovolili registracije teh društev, pa je mladina vedno bolj sodelovala — pod okriljem gasilskih društev, ki so marsikje prevzela poslanstvo DKFID. Mladina je spoznala podrepiško politiko Klekla do vladajoče klikle in je tudi kričanje s priznice ni moglo odvrniti od sodelovanja.

Vsebinska političnega delovanja v letih tik pred drugo svetovno vojno je postajala popolnejša in val ljudskega gibanja bolj množičen. Ljudstvo je bilo poučeno o nevarnosti, ki je grozila od fašizma. Zgodnje ure 6. aprila 1941 pa so naše ljudstvo močno presenetile, predvsem zaradi tega, ker je korumpirana petka kolona domačih izdajalcev vodila okupatorje v naše vasi in mesta.

Začeli so se črni dnevi pod svobodnim soncem. Nemški okupator je ostal na naših tleh do 16. aprila in tega dne odstopil Prekmurje fašistični Hortijevi hordi. Sprejem madžarske vojske v Lendavi je bil sicer na zunaj dokaj svečan, kakor pravijo domačini. Lendavska gospoda, predvsem madžaroni (pomadžarjeni Slovenci in Hrvati) so zelo svečano sprejemali tujce, da bi se jim čimbolj prikupili in lahko še vnaprej obdržali svoj gospodarsko-vplivnostni položaj. Madžarski delovni ljudje in kmetje iz bližnjih vasi pa niso bili posebno navdušeni do »osvoboditeljev«, temveč so bili bolj opazovalci. Niso pričakovali, da se bo njihov položaj izboljšal, ker so precej dobro poznali razmere na Madžarskem (fevdalni vpliv in velik prepad med gospodo in delovnim ljudstvom). Čez nekaj tednov so doživeli razočaranje. Kmetje in delavci iz notranjosti Madžarske so v dveh do treh tednih pokupili vse blago po trgovinah (manufakturno blago, kolesa, usnje itd.). Nastalo je splošno pomanjkanje blaga, predvsem

Jože Varga

od leta 1942 naprej, a leti 1945 in 1944 sta bili še posebej gospodarsko in politično neznosni za Madžare v naši občini.

V prvih dneh okupacije sta bila organizatorja političnih priprav za NOG v Prekmurju tovariša Miško Kranjec in Stefan Kovač. Bilo je več sestankov v Polani in bližnji okolici. Začele so se sabotažne akcije. Ze junija so v Lendavi porezali telefonske žice.

Tovariši v Polani se spominjajo, da je bil pomembnejši sestanek 22. junija 1941 v Polani — v trnjskem gozdu na polanski strani ob mlinu. Na sestanku so prišli napredno usmerjeni fantje iz Polane, vodila pa sta ga tov. Miško Kranjec in Stefan Kovač. Tov. Miško Kranjec pravi: »Spominim se na sestanek v Polani, katerega sva imela s Kovačem in na katerem so bili sprejeti med ostalimi sklepi: nujno je pospešiti delo v političnih pripravah za NOG, kajti napad Nemčije na ZSSR je pomenil poslednjo odločitev.« Tega dne, pravi dalje — »je bil sestanek s sodelujočimi fanti v Polani. Več prvoborcev — organizatorjev NOG v Prekmurju se spominja na te sestanke v Polani in na množične akcije, ki so jih uresničevali tudi v okolici sedanje občine. Politične priprave so bile vedno močnejše in med ljudmi tudi uspešnejše. Izpadi proti okupatorju so bili v vseh vaseh. Val upora se je naglo širil. Posebno uspešno je bilo delovanje skupin Osvobodilne fronte —

I. OBČINSKI PRAZNIK V LENDAVI

(Nadaljevanje s 1. strani)

trojk, tudi v neposredni bližini Lendave, kjer sta delala Ludvik Rapoša in Ludvik Vlač. Okupator si je prizadeval na vse načine, da bi dobil v roke organizatorje in gibanje zadušil. Prišlo je do izdajstev in precej tovarišev je bilo aretiranih (iz naše občine: Ludvik Vlač in pokojni Stefan Huzjan, ki je bil tedaj v Murski Soboti). Večina organizatorjev je morala v ilegalo, kar pa ni omrtilo gibanja, temveč ga je še bolj omnožilo. Posebno veliko vlogo pri krepitvi tega giba-

Odkritje spominske plošče na Miškovi zidnici v Lendavskih goricah

nja je imel pokojni narodni heroj Stefan Kovač. Kljub temu, da je bil v ilegali, se je tudi pri belem dnevu pojavil v Lendavi, Soboti, na Goričkem, vsepovsod, kjer so se zadrževali in delovali skupine OF.

Prišli pa so usodni in pretresljivi dogodki izdajstva, kateremu so kaj hitro sledile množične aretacije in še hujša izdajstva; madžarski detektivni in žandarji so 18. oktobra 1941 pri Gančanih iz zasebe ubili narodnega heroja Stefana Kovača.

Smrt Stefana Kovača je močno prizadela prebivalstvo naše občine, prav tako pa tudi vsega Prekmurja. To pa upora v Prekmurju ni zadušilo, marveč ga je za dokaj časa zavrlo — vse tja do leta 1944.

V prvih dneh okupacije je okupator vse Slovence, ki niso bili rojeni v Prekmurju, izgnal iz Lendave. 22. junija 1942 je množično izselil vse primorske Slovence — kmete, okrog 600, ki so prišli v našo občino med 1921. in 1925. letom. Pregnal jih je iz njihovih domov in posestev v taborišče Sarvar. Strašna je bila usoda teh ljudi. Komaj so se vsaj malo gospodarsko posta-

ri so v pretežni večini obsojali nesramne ukrepe madžarskih oblastnežev. Posamezni poštteni madžarski kmetje so celo odhajali na domove slovenskih primorcev in se z njimi dogovarjali, da bodo prevzeli živino in drugo njihovo premoženje v varstvo vse do tlej, dokler se ne bodo vrnili iz pregnanstva na svoja posestva. Poštteni delovni Slovenci in Madžari so v teh najhujših dneh pomagali eden drugemu, oboji pa so hrepeli po svobodi. Izdajalci, pristasi fašizma, pa so bili med enimi in drugimi — kakor med madžarskimi prebivalci tako tudi med slovenskimi v posameznih vaseh (predvsem zagriženi so bili v Kobilju, Berden s svojimi pomagači, ki je padel pod svinčenko Rdeče armade).

Plamenica narodno-osvobodilnega gibanja je močno in množično plamtela tudi v naši občini — v jeseni 1944. leta. V našem ljudstvu že leta 1941 posajeno, je spet postopoma poganjalo korenine, ki so postajale vse krepkejšje. V zgodnji jeseni leta 1944 je prišla v »Cimerov log« pri Polani partizanska skupina Djemsa iz Stajerske. Fašistični hlapci iz Lendave so šli haj-

kat, vendar so se vračali ble-di in z dolgimi nosovi. Djemsova skupina se je taktično umaknila čez Raščico, po strehovskem potoku »Gyondridol« na Goričko. Ko so borci še pred sončnim zatonom ponosno korakali v koloni ob potoku, so ljudje še bili na njivah. Sejali so žito. Zenica, ki je z roko sejala žito, je začudeno gledala vojsko, ki ni bila prav nič podobna madžarski; to so bili fantje nasmejanih obrazov in povrh tega so se pogovarjali slovensko. Visok mož, postaven, kot se je potem govorilo od hiše do hiše nekaj dni, z malo puško okrog vratu, s torbo in »rešepeterom« (daljnogledom) jo je nagovoril: »Mamica, sejte, sejte, želi boste že v svobodni Jugoslaviji!« Kmalu so dobili ljudje odgovor na te besede. V nekaj urah so v Strehovcih in Filovcih množično govorili, da se bliža konec vojske, ker so bili to naši partizani. Proti večeru so se madžarski žandarji in njilaši podili okrog in poizvedovali, toda izvedeli niso ničesar.

Djemsov pohod skozi vasi naše občine je vzbudil pri ljudeh naklonjenost in pripravljenost za sodelovanje z borci — partizani. Val partizanskega gibanja se je pomikal od vasi do vasi. K temu je v precejšnji meri prispevala skupina tov. Jožeta Kramarja-Juša in Daneta Šumenjaka, ki pa je bila uničena v Murski Soboti oktobra 1944. leta ob kapitulaciji Hortijeve Madžarske.

Kmetijstvo v lendavski občini je krenilo naprej

V gospodarskem pogledu je kmetijstvo, razen Nafta, glavna panoga v lendavski občini. Okolica Lendave je vodoplavni okoliš, ki meri okrog 3500 hektarjev zemlje, kar je ena izmed glavnih ovir za hitrejši razvoj kmetijstva.

V lendavski občini sta glavni kmetijski stroki poljedelstvo in živinoreja, v okolici Lendave pa še vinogradništvo. Glavne kulture v poljedelstvu so: pšenica, rž in koruza, potem krompir, detelja, krmske in vrtno rastline.

Za kmetijstvo lendavske občine je značilna razkosanost zemljišč, ki močno ovira ure-

in še neizčrpane

bomo lahko v jeseni odprli vsaj tri čitalnice. Na to se že pripravljamo.

Ljudska univerza je v pretekli sezoni zabeležila enega svojih najlepših dosedanjih uspehov, saj so imeli v sleherni vasi vsaj eno, če že ne več

Tu je bil prvi sestanek OF v polanskem okolišu — prvoborcev NOG Prekmurja in domačinov

predavanj, ki so bila tudi dobro obiskana. Predavanja je organiziralo občinsko vodstvo SZDL po svoji komisiji in so bila uspešno opravljena v slovenskih in madžarskih vaseh.

Lendava ima zelo dobre pogoje za še večji razmah ljudsko prosvetnega delovanja. Ima kar štiri dvorane, pa tudi materialne in subjektivne možnosti za ta razmah še zdaleč niso izčrpane.

Ivo Orešnik

V začetku decembra 1944 je prišla partizanska skupina, ki jo je poslal Okrožni komite KPS za Stajersko pod vodstvom tov. Atene; skupina je štela 6 ljudi. Prvo noč je prebivala v Turnišču pri Pergarjevcih, kjer je bila takrat obveščevalna postojanka. Takoj drugi večer je bil sestanek v Strehovcih — z napredno usmerjenimi ljudmi, večinoma mladinci. Ta skupina je v nekaj dneh bivanja v naši občini ugotovila, da je strehovska vas zanesljiva in precej varna ter da so tudi dobre postojanke v goricah. Bilo je odločeno, da bo tu v goricah, v Trajbarovi zidnici konferenca aktivna OF za Prekmurje, ki je tudi bila od 18. do 21. decembra 1944. Konference se je udeležilo 18 aktivistov in

Ludvik Vlač

je bila po svoji vsebini in sklepih izredno uspešna, kar se je izkazalo že v nekaj tednih.

Največ borcev prve partizanske čete je bilo iz vasi naše občine. Tudi pri žrtvah smo bili najbolj prizadeti. Padli so tovariši: Jože Čeh iz Nedelice, Jože Zadravec in Stefan Raj iz Turnišča, Leček iz Kapce. Razen tega smo izgubili mnogo simpatizerjev in aktivnih sodelavcev po zapori in internacijskih taboriščih, a mnogo so jih pobili fašisti doma pred svojci, samo da jih zastrašili naše ljudi in jih tako odvrnili od sodelovanja z NOG.

Naši ljudje pa se niso ustrašili zaporov, ne internacije, pa tudi ne streljanja pred pragom rojstne hiše. Nasprotno: val množičnega gibanja je zajel vse poštene ljudi in jih združil v organizacijo OF, ki je zadnje mesece pred osvoboditvijo odločilno pripravljala delovno ljudstvo za prevzem oblasti.

Občinski ljudski odbor Lendava je na predlog Občinskega odbora SZDL proglasil 22. junij za občinski praznik. To je datum, ki je za našo občino zgodovinsko pomemben: tega dne, 22. junija 1941, so se naši politični voditelji NOG in domačini iz občine — narodni heroji Stefan Kovač, Miško Kranjec in še drugi — sestali v Polani in sprejeli pomembne odločitve za NOG v naši občini in Prekmurju. Razen tega se naše ljudstvo spominja še strašnega in usodnega 22. junija 1942, ko je fašistični okupator izselil okrog 600 primorskih Slovencev iz petih vasi v naši občini.

Občinski praznik, 22. junij, naj postane naš ljudski praznik, vsakoletna manifestacija kulturno-političnega in gospodarskega napredka v občini, kakor tudi utrjevanja demokratičnega mehanizma v našem komunalnem sistemu.

lendavski zadrugi, da bo s pomočjo ostalih činiteljev uresničevala tudi obnovo privatnih vinogradov. Obnavljati pa je potrebno in tako zagotoviti večje pridelovalne uspehe v vinogradništvu. Ta ukrep je samo ena izmed nešteti možnosti za kooperacijo zadruga in zasebnih kmetovalcev.

Lendavska zadruga ima v vsem okraju največ kmetijskih strojev: 3 traktorje, 2 mlatilnice, 2 motorni škroplilnici in druge priključke, ki so močan gospodarski činitelj za izboljšanje kmetijske proizvodnje in spreminjanje družbenih odnosov na podeželju, saj se zasebni kmetovalci zelo radi poslužujejo zadrugnih mehanizacijskih sredstev.

Tudi ostale zadruga v občini so lani zabeležile vidne uspehe in imajo vse pogoje, da letos dosežejo še večje, seveda, če bodo svoje delovanje usmerile prvenstveno k napredku kmetijstva.

V občini je dokaj močan tudi socialistični kmetijski sektor. Lendavsko kmetijsko gospodarstvo se je v zadnjih letih razvilo v dokaj urejen kmetijski obrat z ugodnimi pridelovalnimi in finančnimi uspehi. Nobenega poslovnega leta še ni zaključilo z izgubo. Nasprotno: lani so dosegli domala najboljše rezultate pri semenski pšenici.

Glavna naloga tega posestva je v tem, da prideluje za vso občino semensko žito in trsní material za obnovo vinogradov ter redi plemensko živino.

Lendavsko kmetijsko gospodarstvo ima precej vodoplavnih in zamočvirjenih zemljišč, na katerih pa pridelujejo žlahtno vrbo. Na posestvu izdelujejo iz vrbovih šib razne pletarske izdelke, ki jih večinoma pošiljajo v Ameriko. Tako dobijo na teh vodoplavnih zemljiščih lepe dohodke, celo večje od onih, ki jih dajejo najbolj rodovitna zemljišča.

Zadruga ekonomija pa je še v Turnišču. Je komaj v začetku svojega razvoja in bo v prihodnosti imela veliko vlogo na področju pridelovalnega sodelovanja z zasebnimi kmetovalci. Razvila se bo lahko v urejeno in gospodarsko rentabilno kmetijsko posest.

Razen tega je v občini še delovišče Seleksijskega posestva Beltinci (v Žitkovcih in Ginjevcih). Na tem delovišču pridelujejo predvsem prvovrstna semena in so dosedaj

(Nadaljevanje na 7. strani)

Po uveljavljanju šolske reforme

se bo v lendarški občini marsikaj spremenilo

Povsod mnogo govorimo o šolski reformi in novih osemletkah. Ljudje imajo o tej reformi dokaj različna mnenja. Večina ljudi že razumeva, da bomo z njo vskladili šolo z bomo našim družbenim dogajanjem in jo povsem postavili na osnovno socialistične družbe.

Sedaj deluje v lendarški občini 26 šol — od tega 2 gimnaziji in 18 osemletnih šol. Domala v vseh osemletkah je kombiniran pouk, nekaj pa jih je celo enorazrednih. Razen tega delujeta v Lendavi še vaješka šola in otroški vrtec.

Na teh šolah poučuje 96 prosvetnih delavcev in 6 vzgojiteljev. Učitelji in vzgojitelji so večinoma mlajši ljudje. Vse šole so iz 19. stoletja, poslopje pa, v katerem je turniška šola, je staro nad 300 let.

Na štirih šolah je pouk v madžarskem jeziku, na šestih v slovenskem in madžarskem, v ostalih pa slovenski učni jezik.

Inventar večinoma ni dosti mlajši od šolskih poslopij in je že v razpadajočem stanju. Izredno težak položaj je v Turnišču, kjer je sicer stalo lepo šolsko poslopje, a ga je okupator razrušil. Prebivalci te vasi in okolice so nabavili že precej materiala za novo šolo, vendar pa sami ne bodo mogli zgraditi novega poslopja. Zato se upravičeno sprašujejo, ali so res sami dolžni popraviti to vojno škodo in ali pa morda niso upravičeni, da bi dobili pomoč od republike, kot so je bile deležne mnoge, v zadnji vojni požgane šole. Sedaj se otroci stiskajo v nek-

danjih samostanskih celicah, ki jim sicer pravijo učilnice, toda v vlažnih in pozimi zakajenih prostorih se turniški šolarji bolj mučijo kot pa do bro počutijo.

Kakšno bo šolstvo v lendarški občini po uveljavitvi reforme?

S tem problemom se že nekaj mesecev ukvarja svet za šolstvo in tudi posebna komisija, ki skupaj s političnimi činitelji pripravlja načrt. Sta-

prostor in inventarjem, temu pa se pridružuje še novi problem: dvojezičnost.

Svet za šolstvo pri ObLO Lendava predvideva, da bo v

razrednima šolama v Gomiličah in Nedelici. V Turnišču pa je pred nami problem: kam z učenci, ko pa ni učilnic. Menimo, da je že letos treba poskrbeti za načrte in prihodnje leto začeti graditi, če ne drugače, pa vsaj postopoma — v etapah. Morda pa bi se dalo najti še kako gostilno, ki bi jo bilo moči spremeniti v šolo. A kaj, ko pa je bilanca o prometu aktivna in tako bo šolstvo še naprej ostalo v Turnišču boleč problem.

Predvidevamo ukinitve dijaškega doma v Lendavi, predvsem zaradi premajhnega števila dijakov (povprečno okrog 30). Sedanja vaješka šola pa bi naj postala stalna šola kovinarske stroke s svojim internatom.

Na sestankih množičnih organizacij in zborih volivcev bodo naši občani še povedali, ali je zamisel o novem šolskem omrežju pravilna, ali pa bo treba morda še kaj spremeniti. Vsekakor pa je reforma neke vrste revolucija v šolstvu, zato pričakujemo še mnogo razprav tudi v lendarškem okolju. Ivo Orešnik

Folklorna skupina v Lendavi

ra težnja — v vsaki vasi šola — še sedaj živi v nekaterih krajih. Toda z reformo hočemo posredovati vsem otrokom enako znanje, tako znanje, da bo lahko pozneje kjerkoli uspešno nadaljeval šolanje.

Pri organiziranju novega šolskega omrežja nam povzročajo največje nevšečnosti že omenjene težave s šolskimi

okolju pet popolnih osemletk (dve v Lendavi, po ena pa v Polani, Turnišču in Dobrovniku).

Lendarški osemletki bi naj bili narodnostno mešani. V njih naj bi bil pouk v obeh pokrajinskih občevalnih jezikih: slovenskem in madžarskem. Zamisel o eni slovenski in eni madžarski osemletki ni bila potrjena, predvsem zaradi tega, ker se obe narodnosti ne grupirata, marveč složno sodelujeta. Ena osemletka bi delovala v poslopju sedanje nižje gimnazije, druga pa v gradu. V okoliš obeh osemletk bi spadale še takole predvidene šole: petrazredna šola v Dolini (madžarski učni jezik), Gaberju (madž.) in Pince Marofu (slovenski učni jezik), trirazredne šole v Centibi (slov. in madž.), Petišovcih (slov. in madž.) in Kapci.

Svet za šolstvo meni, da bi naj to omrežje obveljalo že v jeseni. Tako bi vsi učenci sedanjih višjih razredov osemletk, ki še sedaj obstajajo, nadaljevali in končali šolo v Lendavi. Potrebni pa bodo avtobusi. Začasno bi lahko vsaj delno pomagalo podjetje Nafta s svojimi avtobusi.

V Dobrovniku bi naj prav tako bila dvojezična osemletka z podružnično petrazredno šolo v Kobilju in Genterovcih ter trirazredno šolo v Radmožancih.

Polana ima dobre pogoje za močno slovensko osemletko s podružnično trirazredno šolo v Hotizi.

Končno pa tudi osemletka v Turnišču s podružničnima tri-

Kmetijstvo v lendarški občini je krenilo naprej

(Nadaljevanje s 6. strani)

že dosegli prav lepe uspehe na tem področju.

Eden osnovnih problemov kmetijstva v občini je takomenovano lendarško vozlišče ali vodoplavno območje. Mnogo kmetijskih zemljišč je, kot sem že omenil zgoraj, podvrženih vsakoletnim poplavam, ki povzročajo prebivalstvu milijonsko škodo. Zaradi tega je zelo potrebno, da bi začeli čimprej urejevati vodne razmere v lendarškem kotu. Z odstranitvijo tega problema bo kmetijstvo lahko zabeležilo zaželene rezultate.

Značilen problem v lendarški občini so takomenovane bivše urbarialne skupnosti — v glavnem pašniki, ki merijo okrog 650 ha. Na teh zemljiščih gospodarijo zelo ekstenzivno. Ti pašniki ne dajo niti polovice tega, kar bi morali dati. ObLO se dosedaj ni posrečilo, da bi zadovoljivo odstranil ta problem. Bivšim udeležencem je namreč treba povedati, da je to splošno-ljudsko premoženje, ki ga lahko še v naprej izkoriščajo.

BREZOVICA

Pred leti so se potegovali za elektriko, ko pa se jim je uresničila želja, so začeli graditi gasilski dom. Pri vseh vaških akcijah prednjačijo gasilci.

LEDAVSKI TABORNIKI

Že v jeseni leta 1953 smo začeli v Lendavi razmišljati o tem, da bi ustanovili svojo taborniško organizacijo. In res: ustanovili smo jo decembra na nižji gimnaziji. V neposredni bližini Lendave vrtajo zemljo in iščejo nafto beli rudarji, zato smo na obnem zboru sklenili, da se bo naša organizacija imenovala po njih. Organizacija naj bi združevala mladino in odrasle, ki ljubijo prirodo, in jih vzgajala na partizanskih tradicijah v dobre člane socialistične domovine.

Sprva je družina štela 35 članov: učencev nižje gimnazije in dva učitelja, ki sta vodila mlade tabornike. Čez zimo smo tabornike razdelili na tri vode: Zvite lisice, Hitri jeleni in Rdeči nageljni ter jih tako pripravljali za polaganje prvega izpita in letošnje taborjenje, ki smo ga imeli pri Lenartu v Slovenskih goricah. Taborjenja se je udeležilo 15 članov. V jeseni tega leta so se začele širiti vrste tabornikov. Pristopilo je tudi več odraslih članov in zato smo ustanovili Klub visokih topol.

Naslednje leto smo taborili v Motvarjevcih in bili deležni velike pozornosti tamkajšnjih domačinov, ki so bili z nami zelo zadovoljni. Najuspešnejše taborjenje pa je bilo lani v Logarski dolini. Na tem taboru je že bilo 35 članov in članic. Spoznali smo zelo lep del slovenske zemlje in se seznanili tudi z zgodovino NOB teh krajev. Lani se je število članov povzpelo na 100. V jeseni pa so nas

zapustili naši prvi in najboljši taborniki, ki smo jih vzgajali tri leta, in se preselili v druge kraje. Večina od njih je v naši organizaciji pridobila precej znanja in sposobnosti. Domala vsi so opravili tudi drugi izpit. Nekateri so v drugih enotah vodniki vodov ali pa funkcionarji.

Lani si je naša enota omislila na kredit 10 novih šotorov-šestercev. Brez te opreme si kajpak ne moremo zamisliti organiziranega taborjenja.

Do sedaj smo sodelovali na vseh zletih in akcijah, ki jih je organizirala SUZIS v času od ustanovitve naše enote. Potrebovali bi veliko prostora, če bi hoteli natančneje opisati vse akcije, zato samo o najvažnejših. V Turnišču in Lendavi smo organizirali samostojni propagandni tabor. Pod okriljem Pomurskega taborniškega sveta smo se udeležili prvomajskega propagandnega tabora v Gornji Radgoni. Okrog 30 članov se bo udeležilo drugega zleta ZTOJ, ki bo od 7. do 16. avgusta v Palah pri Sarajevu. Še pred tem bomo organizirali pohod v Motvarjevce. Naša družina ima levi delež tudi pri izdajanju glasila pomurskih tabornikov »Taborniško bratstvo«. Omislili smo si aparat za razmnoževanje.

Po zadnjih podatkih šteje družina 84 članov, od tega 15 medvedkov in čebelic v starosti od sedmega do enajstega leta, največ tabornikov in tabornic je starih od 11 do 15 let (56), najmanj pa od 15 do 18 let. Prvenstveno pogrešamo delavsko in vaješko mladino. Odraslih članov je 15.

31 članov je opravilo prvi izpit, drugi izpit pa 10. Posamezni vodje, ki jih je sedaj šest, se redno sestajajo in prireajo izlete v bližnji okolici. Skupina mlajših tabornikov se bo udeležila taborniškega mnogobojja in poverke ob I. slovenskem festivalu telesne kulture v Ljubljani.

Naša družina je zelo pomagala pri ustanavljanju »Družine umetnega jezera« v Dobrovniku. Darovala jim je celo rabljen šotor za deset oseb. Vodstvo te družine je iz vrst lendarških tabornikov.

Taborniško gibanje v Lendavi je že globoko pognalo korenine in bo prav gotovo rodilo tudi obilo sadu.

V. Svetec

Pavel Korošec

MED CIBIBANI V LEDAVSKEM OTROŠKEM VRTCU ...

Bele šotore so tokrat postavili na dvorišču. Okrog njih je bilo zelo živahno. V zadnjih tednih, ko pritiska vročina, jih lendarški cibibani večkrat postavijo. Z njimi gredo tudi v naravo. Pred kratkim so taborili ob Kobiljskem potoku. Večkrat jih sprejmejo v objem tudi lendarški vinogradi.

Vsakodnevno pestro delo potrjuje, da ta predšolska vzgojna ustanova uspešno opravlja svoje poslanstvo v Lendavi. Vrtec obstaja že deset let. V tem času je bilo v

njem že okrog 600 cibibanov — mnogi so obiskovali vrtec tudi več let. V obeh lendarških vrtcih je sedaj 180 otrok. Bilo pa bi jih še več, če ne bi primanjkovalo prostorov in vzgojiteljev. Zaradi tega v zadnjem letu niso mogli sprejeti nad 30 otrok. Za ti vzgojni ustanovi je veliko zanimanje v vsej lendarški okolici, posebno še med občani madžarske narodnostne manjšine, od katerih mnogi želijo, da bi se njihovi otroci naučili tudi slovenskega jezika.

Zadnje mesece so bili lendarški cibibani še posebno aktivni. Nastopili so večkrat in priredili maskrado, katero si je ogledalo nad dva tisoč ljudi. Sedaj pripravljajo poseben program za zaključek bivanja v vrtcu, zato je v njem večkrat živo tudi v popoldanskih urah.

Srečujejo pa se tudi s problemi. Prostori za delovno sobo, igrišče v Lendavi in telovadnica v vrtcu pri Nafti — vse to je v bodočih načrtih.

Dolinske in daje Lendarci svojevrstno podobno, katere ni lahko pozabiti. Ta Lendarci proslavljajo svoj prvi občinski praznik.

Dragi sorodniki, znanci in prijatelji v dalmatih tujih deželah, prav iskreno želimo, da bomo naš drugi občinski praznik v čim večjem številu praznovali že skupaj!

Ivan KRAMAR

-jo

Šahovski prvaki Slovenije

Pred tremi leti smo na lendarški šoli ustanovili pionirski šahovski krožek. Zdi se nam, da je to bilo že davno, čeprav se dobro spominjam vseh onih pionirjev, s katerimi sem pozneje prebil mnogo ur pri šahovnicah. Mnogi so sedaj že na gimnaziji, vendar pa šahovske igre niso opustili.

Delo v krožku je bilo vedno bolj zanimivo in je tudi dobro napredovalo. Leta 1955 smo si priborili naslov občinskega prvaka. Prvo mesto nam je pripadlo tudi na okrajnem tekmovanju za prvenstvo. Nekaj dni pred republiškim tekmovanjem za prvenstvo v Ljubljani so v Murski Soboti ugotovili, ali bi se nas izplačalo poslati na tekmovanje. Končno smo bili v vlaku in se z njim peljali proti beli metropoli. Nismo jih razočarali. Drugo mesto z eno točko manj za prvim moštvom je bil vsekakor velik uspeh. Po tem uspehu se je priprililo v šahovskem krožku še več pionirjev. Leta 1956 smo si drugič priborili naslov občinskega prvaka — pionirji in pionirke. Pionirke so bile tudi okrajne prvačkinje, ki so spet časno zastopale Pomurje na republiškem tekmovanju za prvenstvo in osvojile drugo mesto. Vsako jesen so dobri šahisti odhajali na gimnazijo in privabiti je bilo treba nove.

Pravijo, da v tretje rado gre. Tudi letos smo postali občinski prvaki. Že pred odhodom na okrajno tekmovanje za prvenstvo smo sklenili, da se bomo še posebej potrudili. Naša želja se je tudi uresničila. Obe skupini sta si priborili naslov okrajnega prvaka. Pionirke niso na tem tekmovanju izgubile niti ene partije. Pred odhodom v Ljubljano je bilo še bolj živahno po pouku. Partija za partijo. Problem za problemom. Poglet! Zakaj ne paziš! Mar misliš, da bodo v Ljubljani igrali tako? Slišali smo lahko vse, kar so zmogle in vedele majhne glavice o šahovski igri.

Napocil je težko pričakovani dan. Pred odhodom v Ljubljano je pionirje sprejel predsednik občine tov. Slavko Lindič in jim želel mnogo uspeha. Toda kaka smola! Sprevidnik nas je hotel izgnati iz vlaka že na prvi postaji, češ da nismo dobili pravih kart. Nismo se dali ugnati v kozji rog.

V nedeljo, 26. maja smo vstali sveži in pripravljeni, da se odločilno pomerimo z najboljšimi skupinami iz vse Slovenije. Borba je trajala od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne. Roke so drhtele, čas pa je hitel in točke so se grmalele. Pionirke niso hotele prepuštili nobene točke. Od 28 možnih točk so izgubile samo eno proti Ptujcu. Igra mladih pionirk je bila res vredna občudovanja. Pionirji so imeli sicer težji posel s svojimi nasprotniki, vendar pa so ga dobro obvladali, saj niso doživeli poraza od nobene okrajne skupine. Od 40 možnih točk so jih osvojili 30 in — prvo mesto.

Pionirje Pomurja bo gotovo zanimalo, kdo so ti pionirji. Za skupino pionirjev so nastopali: Jožef Galič,

Jožef Tompa, Hrabroslav Lindič, Bogdan Male in Vlado Kovač. Pionirke pa so igrale v naslednji postavi: Ivanka Vohar, Nataša Huzjan, Anica Pučko in Terezija Donko. Zanimivo je, da so vsi ti pionirji in pionirke med najboljšimi učenci na šoli. Pionirke šahovske prvake je pozdravilo okrog 200 pionirjev in številni odrasli gledalci. Dobili smo dva prehodna pokala in 8 šahovskih garnitur za nagrado.

Ob prihodu v Lendavo sta nas na postaji pričakali pionirska častna četa in godba na pihala. Pozdravili so nas predstavniki ObLO. Stirje prehodni pokali so sedaj v lepo urejeni izložbi, ob kateri se vsak dan ustavljajo mladi in stari.

Pri pionirjih je najboljši igralec Jože Galič, pri pionirkah pa Ivanka Vohar. Oba sta tudi okrajna prvaka.

Pionirji osnovne šole v Lendavi pridno šahirajo tudi sedaj. Prihodnje leto se bodo zagotovo borili za najvišji šahovski naslov v ožji domovini. Franjo Bobovec

Ste že bili na lendarški železniški postaji? Sicer pa so menda prizori na oseh postajah enaki: peselo snidenje, žalostne ločitve, objemi, solze veselja ali žalosti.

Toda lendarška postaja ima neko posebnost: je namreč edina železniška postaja na Dolinskem — začetak in konec. Od tu odhajajo Marki vsako spomlad v Baranjo, Banat in Bačko, da se lahko na jesen ponovno vrnejo.

Velika Polana, Mala Polana, Brezovica, Hotiza pa vse tja do Lendarških gor — to so vasi, v katerih žive mali ljudje z velikimi stvarmi.

Pojdite v Veliko Polano in oprašajte, koliko je družin v vasi, ki nimajo sorodnikov neke tu tujini, pa vam na prste nastejejo te družine.

Da, v tujini so. Odšli so pred dvajsetimi, tridesetimi in še več leti. Odšli so za kruhom in pustili doma siromaštvo, otroke ali pa otroci starše. Odšli so takrat, pa tudi sedaj gredo. Zakaj? Saj ni težko odgovoriti na oprašanje, toda težko je oditi in zapustiti del samega sebe.

Vsak dan pripeljejo vlak na lendarško postajo, vsak dan odpeljejo z nje. Dolinci potujejo v svet ali se vračajo. Njihove oči blagoslovljajo raztresene postave, ki v poletnih dnevih pridno vihtijo v ro-

kah kose, motike, vile in srpe. Od nedelje do nedelje se ponavlja ista slika in samo o nedeljo počivajo ljudje in polostne ločitve, objemi, dan in noč, saj zemlje primanjkuje in še ta, kar je je, zajema očasih tudi po petdeset in še več parcel. Družina pa je velika in zahtevna, otroci rastejo kakor gobice po dežju, zahtevajo obleko in kruh: živeti hočejo.

Prekmurje je lirika, sem bral neke in nisem bil zadovoljen. Kako plehko povedano. Saj je, ne trdim. Vabljivo šumi sadoonjaki na Goričkem, krasen je občutek umirjenosti ob zahajajočem soncu na bregovih Mure, lepe so Lendarške gorice in do bri so ti ljudje s svojimi napadami. Drobno mežikajo okenca vaških hišic in za slovenskimi nageljni gorijo oči. Ti ho, tiho je na vasi: utihnilo so to uro tudi psi, ki lajajo po pseh dvoriščih in se plačijo na dolgih verigah. V takih nočeh prižigajo srčeca lučke, da gorijo v očeh in zadremlejo še pred soncem.

»Ali ste se vrnili, očka!«
»Oj, kakor da je smrt prišla, ko ste odšli! Amerika! Amerika!«
Francija in druge daljnje dežele sveta. Koliko dobrih in skrbnih prek-

KADAR GOVORI SRCE ...

Kako bi strohnelo, ko nikdar ne umre o njem kopnenje po tej zemlji.

»Umiri se, draga! Se več ti povem.«

Kaj? Kaj? »Oh, ti — ti! Saj že rdiš!«

»Pa kaj, očka?«
»Gostovanje bo!«
»Da, da. Pote je prišel iz Francije.«

— Ona je rasla v domovini in zato jo želi, želi imeti domovino doma. Brez domovine ni mogoče živeti.

No vidite: tu se neha lirika in začnjenja življenja ljudi te lirične po-

nelo; vabila ga je domovina in vabi ga vsak dan bolj ljubeče, iskreno, kakor zna samo ona.

In prihajajo. Vsako leto več jih pride. Ste morda gledali njihova srečanja s svojci? Ne samo na lendarški, tudi na drugih postajah. Oče in mati sta poljubljala hčerko, ki sta jo pustila doma staro šest mesecev. Sedaj ima dvajset let. Solze teko po njihovih licih in vsi prisotni imajo solzne oči.

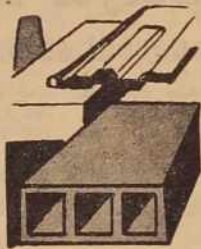
Vrstijo se nepozabni prizori. To je povest ljudi in pesem čustev te lirične pokrajine.

Ob 22. juniju — občinskem prazniku občine Lendava pozdravljamo delovne ljudi občine in želimo še nadaljnjih uspehov in delovnih zmag v skupnih prizadevanjih za gospodarski in vsestranski razvoj občine.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB NOB
OBČ. SINDIKALNI SVET
OBČINSKI KOMITE LMS
LENDAVA

Ob občinskem prazniku naše čestitke!
**OPEKARNA
LENDAVA**

Izdelujemo vse vrste zidakov, strešne opeke, votlakov itd.

TRGOVSKO PODJETJE

„PANONIJA“ LENDAVA

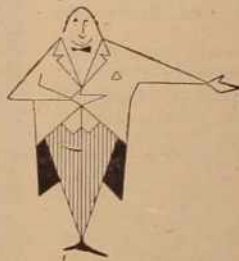
Kolonialno in špecerijsko blago, alkoholne in brezalkoholne pijače, keramiko in kozmetične predmete kupite ugodno in poceni v našem podjetju

NAJ ZIVI
OBČINSKI
PRAZNIK!

**TOVARNA
DEŽNIKOV**
„HEROJ ŠTEFAN KOVAČ“
LENDAVA

želi ob občinskem prazniku vsem svojim odjemalcem, poslovnim prijateljem in prebivalstvu občine Lendava obilo uspehov pri nadaljnjem delu!

**SPLOŠNA
MEHANIKA
LENDAVA**

OPRAVLJAMO VSA POPRAVILA
MOTORJEV IN POLJEDELSKIH
STROJEV, IZDELUJEMO
MANJSE IN PRECIZNE STROJE
K OBČINSKEMU PRAZNIKU
ČESTITA KOLEKTIV!

Tekstilno blago, konfekcijo, usnje, sedlarsko in jermenarsko blago kupujte redno le pri

TRGOVSKEM PODJETJU

„IZBIRA“ LENDAVA

in v naših poslovalnicah
v Dobrovniku in Murskem Središču

Pridružujemo se čestitkam k občinskemu prazniku občine Lendava

**KMETIJSKO GOSPODARSTVO
LENDAVA**

ISKRENO ČESTITA PREBIVALSTVU
OBČINE LENDAVA
OB OBČINSKEM PRAZNIKU

TRGOVSKO PODJETJE

KMETIJSKA ZADRUCA Lendava

se pridružuje čestitkam k občinskemu prazniku občine Lendava

Kolektiv

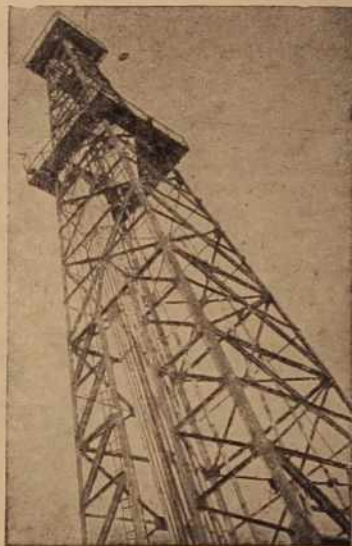
OB OBČINSKEM

PRAZNIKU POZDRAV

**BELIH
RUDARJEV**

KOLEKTIV

**PROIZVODNJE
NAFTE
LENDAVA**

ČASOPISNO IN ZALOŽNIŠKO PODJETJE „POMURSKI TISK“ MURSKA SOBOTA

KNJIGARNA IN PAPIRNICA „VESNA“ LENDAVA

CELOTNI KOLEKTIV PODJETJA ČESTITA K OBČINSKEMU PRAZNIKU IN ŽELI VSEM PREBIVALCEM OBČINE LENDAVA TUDI V NADALJE MNOGO POLITIČNIH IN GOSPODARSKIH USPEHOV

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

KOT

Čeprav so posamezna vaška društva in organizacije neaktivne, pa vaščani vendarle niso med zadnjimi: so zelo redni davkoplačevalci in tudi tako prispevajo svoj delež za skupnost.

HOTIZA

SZDL, mladina in krajevni odbor so že našli svoje delovno področje. Slednji zelo skrbi za popravila vaških cest in mostov. V prihodnosti pa bodo morali bolj sodelovati z združenim vodstvom.

GABERJE

Elektrika: vaščani že imajo pripravljeno transformatorsko postajo, drogove, žice... Mnogo truda so vložili v to delo. Njihova želja se bo bržčas uresničila že letos. Elektrifikacijski odbor pa bi moral biti bolj prizadeven. Pohvaliti je treba zlasti aktivne člane RK.

KAPCA

Pred leti so vaščani samo sanjali o novem gasilskem domu, pred dvema tednoma pa so se že zbrali na otvoritveni svečanosti. Za majhno vasico je to poslopje velika pridobitev. Poleg gasilcev zaslužijo pohvalo tudi aktivni člani mladinske organizacije.

RADMOZANCI

Letos so v vasi ustanovili organizacijo SZDL, zato pričakujejo večjo aktivnost tudi v ostalih društvi.

NEDELICA

Ceprav niso brez težav, delo dobro napreduje. Zadnje tedne so premostili nove težave, tako da bo v rojstni vasi narodnega heroja Stefana Kovarja že 25. junija prvič zasvetila električna luč.

GOMILICE

Napredni kmetovalci — združniki so se pridružili številnim borcev za večje hektarske pridelke širom po domovini.

RENKOVCI

Ko so v vasi dobili elektriko, je dokaj popustilo delovanje organizacij in društev. SZDL bi morala biti bolj aktivna.

DOBROVNIK

Kulturno-prosvetno delovanje se je dokaj razmahnilo in napredovalo v zadnjih letih. IZUD »Šandor Petöfi« uspešno opravlja svoje poslanstvo. Dokaj aktivni so tudi gasilci.

GENTEROVCI

Posredujte nam nasvete in več pomoči, pa homo tudi mi marsikaj prispevali za skupnost — so vaščani govorili pred meseci. Sedaj pa lahko s svojimi dejanji zgledujejo vsem krajem v Pomurju. S svojimi sredstvi in prizadevanji so doizdali k šoli še eno učilnico. Občina je plačala samo strokovnjake. Dokaj aktivna je tudi vaška mladina, ki je pred nedavnim uprizorila madžarsko igro.

MOSTJE

Vaščani so se že prepričali, kako potrebna jim je kmetijska zadruga. Pred leti so bili še mnogi proti njej, sedaj pa z njeno pomočjo že napredujejo pri kmetovanju. V vasi je zelo aktivna tudi mladina. Uprizorila je slovensko in madžarsko igro. Zadnje tedne so se pomerili tudi v odbojki in streljanju.

TRIMLINI

Vaščani se ogrevajo za izobraževanje. Kljub pomanjkanju prostorov in strokovnih vodij so letos uspešno uprizorili igro v madžarskem jeziku. Imeli so tudi več dobro obiskanih združenih predavanj. Med najaktivnejšimi so člani RK.

DOLINA

Največ uspehov so zabeležili na kulturno-prosvetnem in komunalnem področju. Uspešna kulturna prireditve in priprave za elektrifikacijo vasi — to prav gotovo ni malenkost.

KOBILJE

Mladina aktivno deluje v klubu mladih zadrugarjev. Skupno s SZDL odstranjujejo mladi vaščani številne probleme. Potrebujejo pa primeren prostor za shajanje in izobraževalno delo.

VELIKA POLANA

Najaktivnejši organizaciji sta SZDL in gasilska. Gasilci so zadnjo nedeljo praznovali svoj dan. Vaška organizacija SZDL in krajevni odbor dobro

sodelujeta. Vaščani pa so najbolj zadovoljni takrat, ko jih obišče lendavski zdravnik, kar imajo za pomembno pridobitev. Obišče jih redno vsak teden.

MALA POLANA

Malopolanski gasilci se pripravljajo na proslavo ob 10-letnici obstoja svojega društva.

Pripravljajo številne gasilske vaje, v načrtu pa imajo tudi dramo.

Letos se je včlanilo v gasilsko društvo kar precej mladincev, kar je dokaz, da je društvo aktivno.

Malopolanski gasilci so se tudi zelo dobro odrezali v Polani ob Dnevu mladosti.

V Mali Polani je bil zelo slab

»Lagarov most«, katerega so stalno

uporabljali, toda nihče ga ni popraviljal.

Pred nekaj dnevi pa so prišli delavci in mojstri in ga popravili. Most je dobil tudi ograjo, ki je prej ni imel. Vse stroške je plačala lendavska občina.

**PINCE VAS IN PINCE
MAROF**

Madžarski in slovenski prebivalci v lendavskem kotu si mnogo prizadevajo, da bi čim prej dobili elektriko. Pridni vaščani so z delom svojih rok zgradili gasilski dom v Pince vasi in še lepši združni dom v Pince marofu. Vaščani Pince marofa in Benice, ki jih je okupiral pred petnajstimi leti interniral, spet svobodno orjejo in žanjejo na svoji zemlji ter skupaj s prebivalci madžarske nar. manjšine ustvarjajo srečnejšo prihodnost bodočim rodovom.

-jo

NOVICE OKROG ROGAŠEVEC

V zadnjem času vse več govorimo o elektriki. Elektrifikacijski odbori, ki bodo skrbeli za gradnjo transformatorskih postaj, so že začeli delovati. Goričke vasi pa so zelo raztresene, zato bo tudi več omrežja. Odbori bodo morali najeti tudi letna posojila, da bodo tako lažje zbrali okrog sebe čim več interesentov.

Koloradski hrošč vse bolj ogroža krompirišča. Najbolj ogroženi so nasadi v Sotini, kjer so jih začeli kmetovalci tudi že škropiti. Vedno pa še najdemo posameznike, ki ne vidijo te nevarnosti, toda posledice bodo lahko občutili že v jeseni.

Kmalu bo minilo leto dni, odkar so se v Rogoševcih in sosednjih vaseh odločili za

krajevni samoprispevek v prid kulturnemu domu. Dosedaj pa tozadevni odlok še ni bil objavljen v okrajnem »Uradnem vestniku«. Kdo je kriv, ni znano.

Ni dolgo od tega, ko smo v našem časniku pisali o turistični postojanki v Nuskovi, Ostalo pa je zgolj pri besedah na papirju. V sedanjih vročih dneh ljudje zelo pogrešajo slatino. Upajmo, da se bodo vendarle zganili.

16-letni Franc Knaus iz Nuskov se je pred kratkim vrnil s sezonskega dela, od koder je prinesel tudi nekaj streliva. Ko se je nekega dne igral z njim, je nastala eksplozija in mu hudo poškodovala roke, prsi in oči. Strelivo pa res ni igrac!

Občani jugovzhodne občine v Pomurju bodo letos že drugič praznovali svoj praznik. S skupnimi močmi in naporom so v zadnjem letu mnogo storili za procvit svoje socialistične domovine. Slovenci in Madžari se strinjeno, ramo ob ramo, borijo za uresničevanje skupnih smotrov.

Nekaj o delu in uspehih posameznih vasi v zadnjih mesecih, samo tisto, kar je naš sodelavec videl in slišal, ko se je s svojo beležnico eno popoldne sprehajal po občini.

LENDAVA

Središče komune je v zadnjih mesecih vidno spremenilo svojo zunanost. Najbolj aktivni so bili na komunalnem področju. Razširili so park, dogradili dvonadstropni stanovanjski blok v Cankarjevi ulici, napeljali vodovod v Zdravstveni dom itd. Med društvi prednjači »Partizan« z nad 200 aktivnimi člani. Zelo uspešno delujejo letos tudi člani avto-moto kluba. Sferški tečaj obiskuje nad 50 bodočih vozačev.

LAKOS

Prav mladina je razgibala to majhno madžarsko vasico, saj je zadnjo nedeljo uspešno nastopila z veseligrjo »Macko«.

TURNISČE

Lepo urejeni prostori krajevnega urada, ureditev kino dvorane in aktivnost mladih na dramskem področju — vse to dokazuje, da so aktivni tudi v tej vasi. Težko že čakajo na dovoljenje, da bi lahko tudi v svoji dvorani vrteli filme. Pohvaliti je treba tudi nogometaše, ki kljub materialnim težavam uspešno nastopajo v Pomurski nogometni ligi.

SOBOŠKA KRONIKA

Poročilo, rojstva in smrti od 1. do 7. junija 1957

Poročili so se: Jožef Mitkovič, uslužbenec DOZ in Pavla Osterec, uslužbenka DOZ, oba iz M. Sobote; Karel Bedić, mehanik iz M. Sobote in Marija Morčić, šivilja iz Rakičana; Alojz Nemec, čevljarški mojster iz Murskih Krčev, in Jožeta Novak, tovarniška delavka iz Kropa; Franc Činč, strojni ključavničar iz Satahovec in Veronika Meolice, šivilja iz Kropa.

Rodile so: Ida Gomboc iz Satahovec, deklica; Ana Zver iz Rogasovec, deklica; Matilda Geld iz Lipovec, deklica; Jožeta Pavlinjek iz Skakovec, deklica; Terezija Kumin iz Kropa, deklica; Marija Pučko s Slamnjska, deklica; Katarina Smej iz Belince, deklica; Frida Rauter iz Radgona, deklica; Ivanka Kutnjak iz Razkrižja, deklica; Marija Kerec iz Bodonca, deklica; Kristina Sukič iz D. Slaveč, deklica; Ana Ritolp iz Črenovec, deklica; Marija Ozmec iz Melince, deklica; Pavla Skafar iz Melince, deklica; Cilka Hajdinjak iz Ljutičevskega vrha, deklica; Zora Luk iz M. Sobote, deklica; Ana Lesic iz Trčkovec, deklica; Marija Kolaric iz Kapelskega vrha, deklica; Regina Jor iz G. Petrovec, deklica; Ana Karđoš iz Polane, deklica in Marija Bečan iz Veržje, deklica.

Umrli sta: Mirko Hul iz G. Ščavnice, star 58 let in Marija Drvarič iz Ivanec, stara 2 leti.

Rojstva in smrti od 8. do 15. junija 1957

Rodile so: Magdalena Jurkovič iz Banfija, deklica; Marta Videč iz Fikšince, deklica; Bara Vučk iz Sr. Bistrice, deklica; Irena Lege iz Noršince, deklica; Marta Horvat iz Belince, deklica; Marija Kranjec iz Pečarovec, deklica; Milka Vinko iz Safarskega, deklica; Terezija Belec iz Sulince, deklica; Ana Bočkor iz Markovec, deklica; Terezija Virag iz Rakičana, deklica; Veronika Horvat iz M. Sobote, deklica; Irma Flisar iz Vaneč, deklica; Marija Nemeš iz Dolence, deklica; Irena Verš iz M. Petrovec, deklica; Kristina Kepe iz Gaberja, deklica; Emilija Gabor iz Mlajšince, deklica; Sarika Merica iz Predanovec, deklica; Ana Gomboc iz G. Slaveč, deklica in Ana Zver iz Lipovec, deklica.

Umrli sta: Rozalija Kovač iz Trnja, stara 1 leto in Neža Norčič iz Kropa, stara 48 let.

PRI NKLANJANJU SENA na voz je spodrsnilo 33-letnemu Alojzu Makovu iz Razkrižja pri Ljutomeru; padel je tako nesrečno, da si je zlomil levo roko nad komolecem.

ZELEZNA TRAVERZA je padla na desno nogo 49-letni Franciški Stelance iz Glrave pri Ljutomeru in ji jo hudo poškodovale.

KRAVE SO SE SPLASILE in zbežale, pa je prišel pod voz 44-letni Zoltan Gal iz Krplivnika pri Hodoju. Kolo mu je nalomilo več reber.

NOGO SI JE ZLOMILA v gležnju 42-letna Marija Sobočan, ko je na trati po nesreči padla.

Truplo v vodnjaku

Po šestih letih so odkrili, da Ivan Nemec iz Serdice v Prekmurju ni pobegnil v Ameriko, temveč da ga je ubil njegov, takrat 19 let stari sin. Po naključju je sosed potegnil iz opuščenega vodnjaka kost v zarjaveli žični zanki. Ivan Nemec je priznal svoje dejanje.

Ko je Karel Lang iz Serdice v Prekmurju minuli petek zvečer iz starega, opuščenega vodnjaka potegnil vedrico vode, se je nemalo začudil: iz vedrice je molela močna kost, ki je tičala v zanki iz zarjavele žice. Ko je Lang zatem iz

Ivan Nemec, storilec

vodnjaka potegnil še eno, prav takšno kot prvič, je prepričan, da je to človeško okostje, o najdbi obvestil sosed, slednji pa preiskovalne organe TNZ.

V vodnjaku so res našli popolnoma razpadlo moško truplo, ki je bilo po vsem videzu sodeč že več let v vodi. Po najdenih predmetih so ugotovili, da gre za pred šestimi leti izginulega Ivana Nemca, gostilničarja iz Serdice. Za Nemca so takrat govorili po vasi, da je zaradi družinskih preprirov pobegnil čez mejo v Avstrijo, od tam pa da je odšel v Ameriko, kjer bi ga naj

ČESTITKA

Dragemu tovarišu in preds. DS SLAVKU KLINARJU se v njegovem očetovskem veselju — rodil se mu je prvi sin! — pridružujemo tudi mi z željo: s Teboj, s Tvojo ženo in mnogimi bodočimi — tudi mi vsi o se lepše dni!

Kolektiv

»Obmurskega tiska«

Huda nesreča zidarja

Pri obnavljanju fasade pri hotelu in kavarni »Platanec« v M. Soboti je 31-letni zidar Stefan Bagari iz M. Sobote po svoji neprevidnosti prišel za elektrovodno žico. Električni tok ga je zavrtel in vrgel z zidarskega odra 6 metrov globoko, kjer je obležal v nezavesti. Obe roki ima močno ožgani in so ga takoj odpeljali v domačo bolnišnico, od tam pa v mariborsko, kjer imajo potrebne priprave za zdravljenje tovrstnih opeklin. Pri padcu pa k sreči ni dobil težjih poškodb.

Poletno škropljenje sadnega drevja

Breskve

Breske so po cvetenju zelo občutljive in jih zato ne smemo škropiti niti z bakrenimi pripravki niti z žvepleno-apneno brozgo.

Breskve prenašajo edinole ob tem času DITHANE (0,25 do 0,30%), ki se lahko uporablja sam zase ali pa še bolje v kombinaciji s COSA-NOM (0,25%).

Tako kombinirano škropivo je zelo učinkovito proti raznim glivičnim boleznim breskev (listna luknjičavost, listna koderavost, pa tudi proti moniliji — sadni gnilobi). Če se na breskvah pojavijo škodljivci, jih zatiramo z Lindan-oljem (0,10%).

Slive, češnje, češnje, višnje

Proti glivičnim boleznim (n. pr. listna luknjičavost) uporabimo sredstva: Žvepleno-apnena brozga (2%) ali Sumbarit (1%), še bolje pa Dithane (0,30%) ali Cosan (0,30%). S sredstvi: Lindan-olje (0,10 odst.), Fosferno (0,05%) dosežemo dobre uspehe posebno pri češpljah in slivah proti češpljevim grizlicam, češpljevemu kaparju in listnim ušem, medtem ko se je proti rdečemu pajku kot najboljšo pokazalo zaščitno sredstvo Systox (0,05%) ozir. Metasystox (0,10%).

Uporaba sredstva Pantakan (1%) je posebno učinkovita za zatiranje češnjeve muhe in češpljevega zavijača.

Okrajni ljudski odbor
Kmetijska inšpekcija
Murska Sobot

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 23. junija 1957.

Dr. Miloš Borovšak, stanuje v Kolodvorski ulici — novi blok. Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo ima od 24. do 30. junija dr. Anica Gregorc-Kastelic, stanujoča na cesti Stefana Kovača.

KRYODAJALCI

OD 10. DO 16. JUNIJA 1957

Julija Cagran iz M. Sobote, Franciška Pučko, Ivan Raduha in Angela Domanjko, vsi s Kapelskega vrha; Karel Rantaša iz Kocjana; Marija Plut in Janez Zemljčič, oba iz Paričjaka; Janko Knez iz Kobilsčaka; Ivan Vajs, Mirko Domanjko in Pepca Bagari, vsi z Radenskega vrha; Anton Vogrinec, Franc Vogrinec in Franc Zatlter, vsi iz Gornjega Kocjana in Mirko Divjak s Kapele.

OBVESTILO

Upravni odbor Avto-moto društva »Stefan Kovač« v M. Soboti obvešča vse člane, ki so polagali šoferske izpite iz kategorije za osebni avtomobil v mesecu novembru preteklega leta, kakor tudi letos, in želijo polagati izpit tudi iz kategorije za motorno kolo, naj se oglasijo 24. junija 1957 v prostorih šole v Titovi ul. v Murski Soboti zaradi dogovora glede praktičnih voženj in polaganja izpitov.

Odbor

RAZPIS

Upravni odbor trgovine z mešanim blagom Grad razpisuje delovno mesto

POSLOVODJE

za trgovsko poslovalnico v Kuzmi. Pogoji: trgovski pomočnik z večletno prakso. Plača po tarifnem pravilniku. Prošnjo s kratkim življenjepisom poslati do 30. junija na naslov: Trgovina z mešanim blagom Grad.

VREMENSKA NAPOVED

od 19. do 30. junija 1957

V tem tednu nestalno vreme s pogostimi padavinami in nevihtami ter hladno. V prihodnjem tednu bo prevladovalo lepo in toplo vreme, le krajevne nevihte še možne. Med 28. in 29. junijem bodo v Sloveniji kratkotrajne nevihtne padavine s prehodno ohlajitvijo, toda takoj nato bo zopet lepo vreme.

Dr. V. M.

V MLAKI JE UTONIL

Ivan Sebula iz Bučkovec je bil že 78 let star, a je na svojem domu še vedno pomagal pri delu. Ko je pred kratkim imel posel v bližini mlake, je po nesreči padel v njo in utonil.

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 23. junija — Kresnica
Ponedeljek, 24. junija — Janez Terek, 25. junija — Jaroslav Sreda, 26. junija — Gruda
Četrtek, 27. junija — Ema Petek, 28. junija — Zoran Sobota, 29. junija — Peter

KINO

MURSKA SOBOTA — od 21. do 23. junija angleški barvni film: »Pariz, mesto zaljubljenih«, od 25. do 27. junija ameriški film: »Ne bodo mi verjeli«.

LENDAVA — od 21. do 23. junija mehiški pustolovski film: »Rdeči Kongoc«, od 25. do 26. junija francoski dramski film: »Sužnje«.

SLATINA RADENCI — od 23. do 24. junija ameriški pustolovski film »Roberta«, 27. junija ameriški kriminalni film: »Po temnih ulicah«.

GOR. RADGONA — 22. in 23. junija nemški barvni film: »Zgodba o malem Muku«, 26. in 27. junija bolgarski film: »Pod logom«.

LJUTOMER — od 21. do 23. junija ameriški barvni film: »Saskacevan«, od 26. do 27. junija italijanski film: »Nesmrtne melodije«.

BELTINCI — 22. in 23. junija madžarski film: »Kvišku glavoc«.

VERŽEJ — 22. in 23. junija ameriški barvni film: »Povratek na Broadway«, 27. junija jugoslovanski film: »Koncert«.

VELIKA POLANA — 23. junija angleški film: »Range«.

KRIZEVCI PRI LJUT. — 22. in 23. junija nemški film: »Sanjave ustnice«.

CEPINCI — 23. junija ameriški film: »Tujec na begu. Zurnal (Železarna Jesenice)«.

MALI OGLASI

CESTITKA. Na elektro-oddelku Tehniške fakultete v Ljubljani je diplomiral tov. Jože Gorza iz Rakičana. Cestitamo! M-569

POSTENO DEKLE, za vsa gospodinjstva dela, iščem. Plača po dogovoru. Lemerje, štev. 56. M-555

BELO POSTELJO, dvokrilno omaro in nočno omarico prodam. Ogled v M. Soboti, Lendavska cesta št. 10 (novi blok), pritličje št. 2. M-556

MIZARSKO ORODJE, kompletno, prodam. Vprašati: Karolina Burmen, Prosenjakovci št. 67, Stefan Zelko, občina, Murska Sobot. M-564

STAVBNA PARCELA v mirnem predelu Sobote, nedaleč od centra, naprodaj. Informacije v pisarni odvetnika dr. M. Sijaneca. M-566

ENODRUŽINSKA UDOBNA HIŠA z lepim vrtom v središču Ormoža, takoj vseljiva, naprodaj po ugodni ceni. Realitetna agencija M. Sobota. M-567

KOLESELJ (španik), generalno popravljen, cena 25.000 din, prodam. Franc Vrbanjak, Gaberje 120, p. D. Lendava. M-568

DVOBOBNO STANOVANJE v Murski Soboti zamenjam za enako ali večje. Stanovanje je suho in sončno. Vprašati: Miloš Velnar, Pomurska tiskarna, M. Sobota. M-570

TRAKTOR, znamke »Monopolis«, prodam za 350.000 din. Interesenti naj se javijo do 1. julija na upravi za likvidacijo KDZ Ljutomer. M-571

Kmetijska zadruga Berkovci prodaja

TRAKTOR

»Farmale« v dobrem stanju za pogon. Pri nakupu imajo prednost državna in zadruga na podjetja; kolikor navedenih interesentov ne bo, imajo možnost za nakup traktorja privatniki brez faktur. Interesenti naj se javijo oz. obračajo na upravo Kmetijske zadruge z o. j. Berkovci, p. Videm ob Ščavnici. — Pogoji so ugodni!

OBRTNIKI, UPOKOJENCI POZOR!

Enonadstropna hiša z vrtom, udobnim stanovanjem, takoj vseljiva, zaradi preselitve ugodno naprodaj. — Ugodni plačilni pogoji! — Ciril Senčar, Ljutomer, Prešernova 16.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobot, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 138. Uprava in oglašni oddelci: Murska Sobot, Trubarjev drevored Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Narodni banki v Murski Soboti št. 641-T-648 — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

EDGAR WALLACE

17

»To je zato, ker se stalno vozite z avtomobilom,« je zaničljivo dejal. »Delo na vrtu je najboljšje za ohranitev mladosti. Vi, Cressler, ste predebeli, in vi, Merryweather, ste v zadnjih letih preveč na veliko živel.«

»Prihranite si vaše moralne pridige zase,« je grobo odvrnil Merryweather.

Simon Hopkins se je tiho smejal.

»Vi pozabljate, da imam brata, ki je bil včasih župnik! Nekaj tega mi je ostalo!«

Merryweather ni odgovoril. Stopil je h kameniti ograji, od koder je dobro videl v mesto. Na Temzi in postaji Victoria je ležala lahna megla in tu in tam so se zasvetile prve svetlobne reklame, čeprav je bilo še svetlo. »Big Ben« je oznanjal pravkar šesto večerno uro in cerkveni zvonovi so zazvonili.

»Zdaj bo Falmouth že vse vedel,« je mrmral Merryweather predse in gledal proti Tottenham Court Roadu. »Ali bo to škandal!«

»Revizorji bodo imeli mnogo dela,« se je hihetal Simon Hopkins. »Posebno moja tekstilna tovarna v Manchesteru jim bo delala preglavice. Mnogo bi dal, če bi lahko bil zraven!«

»No, vse boste lahko prečiteli v časopisih,« je odvrnil Merryweather in se obrnil. »Policija bo poslala ves svoj aparat, da bi nas ujel.«

Cresslerjeve misli pa so hodile po drugih poteh.

»Kako bomo prišli iz Anglije?« je stokal.

»Za zdaj sploh ne,« je odgovoril Hopkins in Cressler se je zdrnil. »Na vsem svetu ni boljšega skrivališča kot je London. Tu so — imenujmo otroka s pravim imenom! — živeli zločinci mnogo let, ne da bi jih policija lahko prišla. Falmouth pa ni nobeden čarovnik. Kako bi našel Torringtonovo pralnico? Zapustili nismo nobenih sledov!«

»Razen našega osebnega opisa,« se je vmešal Merryweather. »Ali naj do konca življenja stanujemo v tisti stari luknji?« je osuplo vprašal Cressler.

Simon Hopkins se je spet zabihital.

»Vi pa imate velike zahteve, Cressler! Seveda se moramo izogibati dnevnemu svetlobe, kot to lepo pravimo. Drugače pa ne bomo ničesar pogrešali. Vi boste lahko celo vsak dan opravili svoj dnevni sprehod, kot je to v navadi skoraj po vseh zaporih.«

»Pustite neumne šale,« je godrnjal Merryweather. »Kako dolgo bo po vašem mnenju trajalo, preden bo zadeva pozabljena?«

»Čez štirinajst dni bo policija prenehala z iskanjem,« je prepričljivo odvrnil Hopkins. »Potem vaju bom odpeljal v Islington Vale, ker imam majhno hišo.«

Merryweather je začuden zmajal z glavo.

»O tem se niste nikoli pripovedovali! Kaj pa se bo zgodilo potem — po Islington Valeu?«

»Da, kaj potem,« je ponovil Cressler.

»Potem se bo že našla kakšna pot, da bomo zapustili ta prekleti otok! Hopkins je naenkrat postal divji. »Sem mar jaz kriv za vajino smešno življenje?« je zasikal.

»Vi ste nama skuhali to kašo,« ga je zavrnil Cressler. »Zato pa je vaša naloga, da naju spet spravite iz zagate. Vi ste vodja.«

»Hvala,« je odvrnil Hopkins porogljivo. »Dobro, jaz vaju bom spet rešil iz tega položaja.« Bil je pripravljen storiti to na poseben način in zanj ter za njegova pajdaša je bila sreča, da misli ni bilo treba izgovoriti.

Cressler si je najprej oddahnil, ker je bil prepričan, o Hopkinsovi spretnosti in moči, potem pa ga je spravila neka druga misel znova v strah in obup.

»Dekle bo v kakem časopisu prečitalo naš osebni opis,« je vzkliknil. »Kaj potem? Šla bo na policijo.«

»Grace Singleton vaju ne bo videla,« je odvrnil Simon Hopkins.

»Toda vas!«

Simon Hopkins se je glasno zasmejal.

»Ali bo naznanila svojega moža? Toda — da boste mirno spali, Cressler, vam povem, da nikdar več ne bo zapustila hiše v Coram Streetu!«

Pralnica Arthura Torringtona je bila že dolgo zapuščen. Kotli so zarjaveli in po zidovih se je nabrala plesen. Tudi v dograjeni stanovanjski hiši ni bilo nič bolje. Edino udobje, ki je tu bilo, je bila električna žarnica, ki je visela pod stropom.

»Tu naj stanujeva?« se je zgrozil gospod Cressler. Tudi Merryweather ni bil videti nič kaj navdušen.

Simon Hopkins je skomignil z rameni.

»Nisem mogel predvideti, kako se bodo stvari razvijale,« je dejal. »Sicer bi naročil najboljšemu arhitektu v mestu, naj uredi prostor. Toda saj ne bo trajalo dolgo. Hiša v Islington Vale pa je urejena z vsem udobjem.«

»V kakšnem zaporu bi bilo gotovo udobneje,« je mrmral Merryweather.

»Morda, toda mnogo bolj neprijetno,« je menil Hopkins in tokrat v njegovem glasu ni bilo norčevanja. »Če mi bo čas dopuščal, vaju bom obiskoval. Tudi s časopisi vaju bom preskrbel. Imata še kakšne želje?« Nalaho se je priklonil.

Merryweather je stopil k edinemu oknu in pogledal na zapuščeno in zanemarjeno dvorišče.

»Kdo je bil pravzaprav Torrington?« je vprašal.

»Arthur Torrington?« Hopkins se je smehljaj. »Kdo? Živi še in — njegov brat, Simon Torrington stoji pred vami.«

»Vaš brat je imel pralnico?« je presenečeno vprašal Cressler.

Simon Torrington je priklonil.

»Da, potem ko se je čistiljivi Torrington umaknil iz duhovniškega poklica, je pral namesto umazanih duš umazano perilo. Ko pa sem se jaz vrnil iz Sidneya, je obesil tudi ta poklic na klin. Naključje je hotelo, da je bila pozneje napredaj hiša v Coram Streetu in jaz sem jo kupil nazaj.«

»Nikdar je še nistem videl,« je dejal Merryweather. »Vi pa me nikdar niste povabili. Gotovo je lepa hiša. Ves čas, odkar vas pozna, Hopkins, ali bolj rečeno Torrington, ste imeli več sreče kot midva.«

Torringtonu-Hopkinsu te ugotovitve ni bilo mar. Naenkrat pa se je udaril po čelu.

»Skoraj bi pozabil!« je vzkliknil. »Pojdite še enkrat v pralnico!«

Oba sta mu sledila. Torrington je prižgal luč in pokazal na velik kotel, ki je stal tik ob vratih.

»No,« je dejal nekoliko porogljivo, »ne bi vaju rad prestrašil ali motil nočnega miru. Dvomim, da bo Falmouth našel sem. Toda tudi v tem primeru obstaja izhod: če odpreta vrata tega kotla, bosta prišla v široko cev, ki vodi v majhno sobico. Tam je dvoje vrat, ena vodi v hodnik, ki vaju bo popeljal dalje v Slanside Lane. Tam bosta prišla v neko zapuščeno garažo.«

»Prijetne perspektive,« je godrnjal Merryweather. »In druga vrata?«

»Tam boste našli nekega znanca!« se je hihetal Torrington. »Jacka Willingsa! Enkrat na teden ga obiščem in mu prinašam jed in pijačo. Čeprav torej nič ne pogreša, ga je le nekoliko vzelo.«

Cressler ga je presenečeno pogledal.

»Zakaj pa ga niste — spravili s sveta?«

Simon Torrington se je obrnil, da bi odšel.

»Tega je kriv moj brat,« je dejal. »Sovraži ubijanje — če že ni neobhodno potrebno.«

»Že drugi dan sta se Merryweather in Cressler pritoževala nad skrivališčem.«

50 let

22. in 23. junij je praznik naših železničarjev. Pred petdesetimi leti je namreč prvič pripeljal vlak iz Madžarske v Mursko Soboto. To je bil dogodek, kakršnega dolgo prej in pozneje ni bilo. Vrli Prekmurci, ki so dotlej hodili dvajset kilometrov daleč na najbližnjo železniško postajo v Monošter, so se veselili sopihajoče Elze in Mariške, ki sta vlekli breme zdaj v to, zdaj v ono smer.

Mi praznujemo petdesetletnico otvoritve proge Hodoš-Murska Sobota, toda proga je bila takrat grajena iz Körmeda. Gradnja se je začela že 1905. leta spomladi, a končana je bila v jeseni leta 1906, vendar so otvoritev odložili na naslednjo pomlad. Dela na tej progi so bila, tako pravijo zdaj že stari graditelji proge, prvi zaslužek za revne Goričance — namreč prvi zaslužek doma. V tistih časih so hodili za zaslužkom v Avstrijo in na Madžarsko. Iz Avstrije so prinesli prihranjen denar, iz Madžarske pa žito. Tako so pač že tedaj blodili sezonski po svetu.

Gradnja proge je torej pomenila siromakom kruh. Domačini pa so opravljali le navadna težaška dela, kajti kopanje predora v Mačkoveh je bilo poverjeno Italijanom, ki so se lotili dela hkrati na obeh straneh hriba. Ti delavci so bili skoraj enkrat bolj plačani, kot pa domači težakci. Tudi na nasipih niso delali domačini, temveč delavci iz Madžarske. Bilo pa je nekaj delavcev tudi iz Koroške in celo iz Makedonije.

Vse gradivo, ki so ga rabili pri tej veliki gradnji, so dovažali s konjsko vprego do Otovca iz Monoštra, a od tod dalje z vozički. Gradnja predora je bila za domačine prav privlačna. To delo so začeli Italijani pod vodstvom Albuina in Felicetija, ki sta bila oba Italijana. Gradnja predora je trajala od 5. XI. 1905 do 6. X. 1906. leta. Predor je dolg 260 m in ima 120 cm debele stene, nad katerimi je v sredini 28 m visoka plast zemlje.

Gradbišče je takrat izgledalo podobno, kot pač izgledajo

gradbišča ob progah. Nekaj barak, precej delavcev, ki so bili na hrani pri kmetih, in v bližini predora kantina, ki jo je postavil iznajdljivi Kemlin Moric iz Sobote. Tako je postal ta del gradbišča izletniška točka, kjer so se domačini zgrinjali ob nedeljah in praznikih, ko so imeli dovolj časa za to, da so lahko potesili svojo človeško radovednost.

lahko, da je bilo združenih nekaj privatnih družb, ki so prevzele gradnjo za Magyar alami vasut. Kakovost dela so nadzorovali izvedenci madžarske železnice, vendar ti ljudje niso vodili gradnje, kajti za to so bili določeni posebni nadzorniki in delovodje, ki so skrbeli tudi za redno izplačevanje delavcev in podobno. Priprave za gradnjo pa so se začele že precej časa prej.

po tedanjih občinskih možeh zagotovila ustrezne prispevke za gradnjo. Nekateri kraji so zbrali tudi do 6000 kron. Med takimi sta bile tudi vasi Križevci in Petrovci, ki sta dali večje vsote zato, da je bilo na postaji zapisano ime Petrovci-Križevci, podobno pa tudi Gornja Lendava in Mačkovec, ki sta tudi združili imeni na postaji Mačkovec. Seveda je veliko prispevala tudi Sobota.

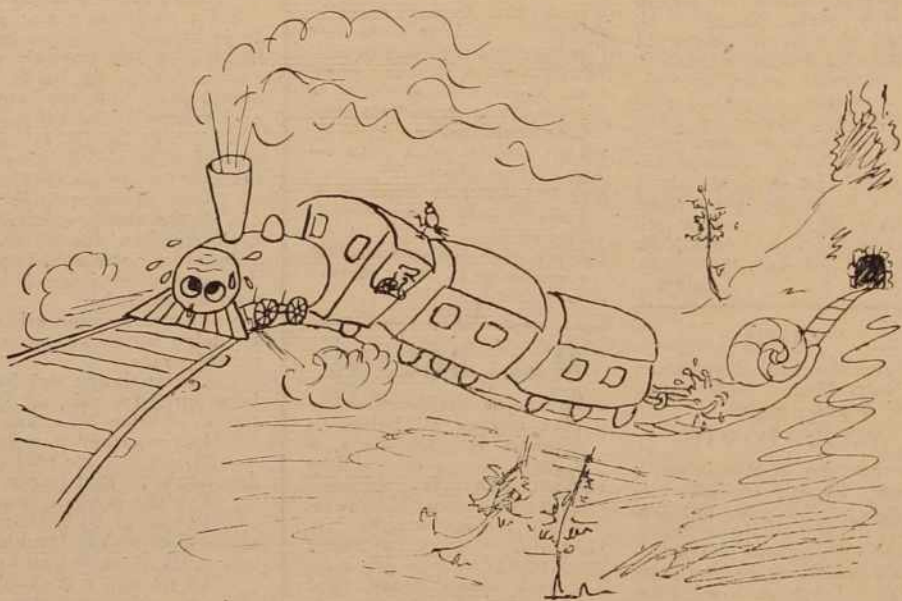
nji te proge je porazgubljenih med ljudmi, ki so jo gradili. Žal je med tistimi, ki so ostali pri nas, le malo takih, ki bi vedeli kaj več o gradnji. Vodilne osebe so bili pač Madžari in teh po burnih desetletjih, ki smo jih preživeli od takrat, več ni v Prekmurju in marsikateri tudi na Madžarskem ne živi več. Nekaj dokumentov je sicer ostalo v Soboti, vendar so šli iz rok v roke in zdaj več ni sledu za njimi. Stari ljudje, ki so imeli kdaj opraviti z gradnjo proge, pravijo, da se ne spominjajo več, kako je bilo, kajti od tega je že dolgo, dolgo in spomin peša na stara leta.

Razen tega pa niti ni dolž-

nost časnikarja, da bi zbiral gradivo za neko zgodovinsko obdobje, kajti njegova naloga je, da v kratkem času zbere kar se da več zanimivih podatkov iz gradiva, ki so ga drugi zbrali in ohranili. Ker pa tega nisem mogel storiti, sem se naslonil na izpoved Ivana Lazarja, ki še zdaj živi v Stanjevcih in je bil med tistimi, ki so progo zgradili.

To je torej le nekaj obrisov iz tistih let, ko sta Mariška in Elza bili lokomotivi polžev brzine, vendar znanilki napredka za tisti čas, kot je napredek za naše dni motorni vlak...

Viktor Sirec

Tako je videl »Mariško«, ki sopiha po naši pokrajini, domači humorist — Pom. Flikač

Najstarejši prebivalci teh krajev pravijo, da je bila na dan otvoritve proge velikanska gneča, kajti ljudi se je kar trlo ob progi vse od Hodoša pa do Murske Sobote. Spominjajo se še, da je bilo več govornikov, da so prišli tudi veljaki iz Budimpešte, vendar nihče ne ve, kdo in kaj so govorili. Prav dobro pa se spominjajo duhovna, kajti takrat ni šlo brez njegovega obveznega blagoslova.

Nobenih dokumentov ni nikjer o gradnji proge do Murske Sobote. Zaradi tega ni mogoče ugotoviti, kdo jo je pravzaprav gradil. Domnevamo

Pri tem delu sta bila zelo aktivna sodnika Horvat in Pošvai, ki sta obiskovala notaruše velikih občin in tako

Tako lahko trdimo, da je ta proga bila zgrajena v veliki meri s prispevki naših ljudi. Mnogo podrobnosti o grad-

Živali - najboljši meteorologi?

Ce stari ljudje pravijo, da živali lahko napovedo kakšno nesrečo, smrt ali pa vreme, se jim ni treba smejati. Znanstveniki so ugotovili, da to v glavnem drži.

Živali so mnogo boljše napovedovalci vremena kot ljudje. Če ribe nočejo prijemati, se bo gotovo spremenilo vreme. Preden so ljudje poznali barometer, so imeli doma v kozarčih žabe, ki so jim napovedovale vreme. Divje goske so nepogrešljivi meteorologi. Kadar se odpravijo na jug, je to najbolj zanesljiv znak, da bo hladneje.

Ko priletijo lastovke, je konec zime. Lastovke pa so tudi drugače dobri napovedovalci vremena. Če letajo nizko nad vodo, se bo vreme spremenilo. Sicer lastovke same v tem primeru ne občutijo spremembe vremena, pač pa žuželke, s katerimi se hranijo in ki se spuščajo nižje nad vodo.

Se bolj zanimivi napovedovalci vremena pa so sesalci. Volkovi tulijo pred spremembo vremena in ljudje na planinah predvidevajo po parjenju kozorogov, kakšna bo zima. Če se kozorogi parijo prej, bo kmalu pomlad, če pa pozneje, bo zima še trajala nekaj časa.

Divje race morejo napovedati poplavo. Če gnezditve nizko nad vodo, je to znak, da poplave ne bo, če pa gnezditve visoko, bo voda narasla. Tudi za medvede trdijo, da so dobri napovedovalci vremena. Ko pridejo iz svojega brloga, je zime konec.

Znano je, da neka vrsta ribe na japonskem točno napoveduje potres. Že v pregovor je prišlo, da podgane zapustijo ladjo pred brodolomom. Te čudne sposobnosti živali vsiljuje učenjakom še mnoga vprašanja. Morda je nekaj tudi človek imel take sposobnosti?

Zgodovina postelje

Včasih so ljudje spali na travi ali na kamnu, tam, kjer jih je prehitela noč. Toda že pred več tisočletji so iznašli posteljo, na kateri zdaj prebimo dobro tretjino svojega življenja.

Stari Perzijci so poznali že zakonsko posteljo. To so bile le blazine, naložene na tleh. V egiptološkem muzeju v Kairu stojijo postelje faraonov. Nekoliko so že podobne našim, samo na precej višjih nogah so in pa mnogo manj udobne. Četudi so morale nekaj biti pokrite z blazinami, je faraone bržkone tiščalo v rebra. Revni Egipčani pa so v glavnem spali tako kot spijo še zdaj — na tleh, na kakšni raztrgani vreči.

Stari Rimljani so imeli več vrst postelj: zakonske, za pojedine, za bolezni in smrt. Rimljanske zakonske postelje so bile baže tako razkošne, da jim pozneje ni bilo več enakih.

Stari Grki so imeli bolj praktične kot lepe postelje. Ko pa so začeli uvajati lepše postelje, je njihova vladavina kmalu propadla. Stari Germani pa so sprva spali kar goili na medvedjih kožah. Da jih ne bi preveč zeblo, so si postlali blizu ognja.

V spalnica srednjeveških vitezov so stale ogromne postelje z baldahini, ki pa niso bili tu zaradi lepšega, temveč zato, da bi stenice ne padale na speče viteze. Seveda so se stenice lepo počutile tudi v baldahinih. Postelje so bile tako velike, da so

včasih spali v njih tudi gostje z gospodari vred. Podložniki pa so spali, kadar čakamo ponoči na vlak.

V dobi rokokaja in ssonnega kralja Ludvika XIV. je postala postelja spet luksuzni predmet. Okrasili so jo z dragocennimi čipkami in preginjali ter opremili z baldahinom in svilenimi blazinami. Kralji in knezi so sprejemali v postelji poslanike drugih dežel, dame pa svoje kavalirje. Tisti, ki so bili najbolj v časih pri njih, so smeli sedeti na rob postelje. Ludvik XIV. je preležal večino svojega življenja v postelji in ta postelja je tako prišla v zgodovino.

Potem se je postelja spet skrla radovednim očem v zakonske spalnice in bidermajerski zakonci so spali sramežljivo zaviti v dolge spalne srajce pod grmado odej in pernice, da so se skoraj zadušili. Šele čez čas so ugotovili, da to ni zdravo in tako smo dobili našo moderno posteljo.

Kaj pravite k temu?

○ RAK V STEKLENICI

Danski ribič Anders Jørgen je izvelkel iz morja steklenico, v kateri je bil velik rak. Rak je zlezal v steklenico, ko je bil še majhen, potem pa je zrastle toliko, da ni mogel več iz svoje prostovoljne ječe.

○ STORKIJA KOT URADEN ZNAK

Zahodnonemške babice bodo v kratkem dobile poseben uradni znak za svoje avtomobile — storkijo!

○ DOBRO VZGOJEN NILSKI KONJ

Nilski konj Carletto je v rimskem zoološkem vrtu praznoval petnajsti rojstni dan. Dobil je veliko torto z petnajstimi svečkami. Kot dobro vzgojen nilski konj, Carletto ni takoj planil na torto. Nekaj časa jo je obduoval — potem pa jo je pojedel s svečkami vred. Zelodec ga ni bolel — ker je pač nilski konj.

○ ZAKONSKO TRCENJE

Pierre Mauliss iz Antwerpena je imel posebno smolo. Nekega dne je sifiral samo z eno roko, ker je z drugo objemal svojo sopotnico. Zato se je zaletel v neki drugi avtomobil. Tudi v tem avtomobilu je bil zaljubljeni parček, toda najhujše je bilo to, da je ženski del tega para bila Pierrova žena. To je torej v pravem pomenu besede bilo zakonsko trčenje. Epilog še ni znan.

○ UCITELJ BOBNANJA ZA CRNCE

Neki narednik škotske garde je odšel v Nigerijo, kjer bo učil afriške vojake tolči na bobnen.

○ STROP SE JE PORUSIL ZARADI PETJA

Na neki proslavi je prišlo do nenavadne nesreče. Pravkar je pel ženski zbor, ko se je porušil strop. Pravijo, da se je porušil zato, ker se pevke pele previsoko in strop ni mogel prenesti tega tresenja. K sreči so bile le štiri pevke laže ranjene.

PREMOŽENJE V STAREM AVTOMOBILU

Mehanik Colin Evans iz Brisbana je imel veliko srečo, ker nihče ni hotel kupiti njegovega starega avtomobila. Čeprav je zahteval zanj samo 75 dolarjev, je vsakdo odkimal, ko je videl ropotijo. Potem pa je Evans sklenil, da bo avto generalno popravil in ga uporabljal, dokler ne bo razpadel.

Ko pa se je odpeljal na prvo vožnjo, je počela prevleka na sedežu in iz razpokline je padel sveženj denarja v

vrednosti 40 tisoč dolarjev. Evans si sedaj razbija glavo, od kod je ta denar prišel v njegov avto.

KUPITE PODMORNICO?

V enem izmed švedskih pristanišč je na prodaj — podmornica, ki je dolga 67 metrov, široka pa 6,5 metrov. Za švedsko mornarico je že zastarela, sicer pa je še vedno sposobna za potapljanje in ima vse naprave. Cene za sedaj še ni!

Bobri pestujejo svoje mladiče

Znanstveniki dolgo niso hoteli verjeti indijanskemu pripovedovanju, da samice bobrov zelo skrbijo za svoje mladiče, da jih pestujejo in negujejo v boleznih. Zdaj pa so odkrili, da so Indijanci imeli prav. Po potrpežljivih in dolgotrajnih raziskovanjih so dobili celo vrsto dragocenih posnetkov, ki kažejo izredno ljubezen bobrov do svojih mladičev.

Naš zvesti prijatelj pes je znan po svoji razumnosti

ZASKRBLJUJOČI PODATKI O KRIMINALU V ZDA

Federalni anketni urad v Washingtonu je sporočil, da se je število zločincev lani v ZDA povečalo za 13 odst. v primerjavi z letom 1953. Od skupnega števila lani prijatih zločincev odpade 46 odstotkov na mladino izpod 18 let.

Lani so zabeležili v ZDA 2.563.150 zločinov in prekrškov — za 300.700 več kot leta 1953. Skupaj je bilo 12.620 umorov, 116.730 posilstev in napadov, 56.770 ropov in 525.720 navadnih tatvin. Vrednost ukradenih predmetov: 440 milijonov dolarjev.

CE SE STAR PANJ VNAME

75-letni Geoffrey Fairbank iz Chicaga se je moral zagovarjati pred sodnikom, ker je nadlegoval mlada dekleta. Izmisli si je zelo prebrisan načrt. Vsak dan je postavil več ur na kolodvoru. Če je prišla kakšna čedna mlada ženska, se ji je vrgel v naročje in zagostole: »Draga nečakinja! V vsakem vlaku je našel kakšno nečakinjo in na ta način objel in poljubil precej mladih deklet. Vselej se je seveda opravičil, da slabo vidi. Najhujše, kar ga je lahko doletelo, je bila kakšna zašušnica. Kljub izgovoru so ga obsodili na 3 dni zapora.

Drobne zanimivosti

TRIJE ŽIVI PETORČKI NA SVETU

Neka Afričanka iz Portugalske Vzhodne Afrike je rodila petorčke. 27-letna mati je doslej rodila že dvojčke, trojčke in četvorčke. Skupaj ima 14 otrok. Vsi so zdravi. Doslej sta znana sama dva primera, da so petorčki ostali živi: v Kanadi in Argentini.

NA PORUGALSKEM BODO SMELI NOSITI KOPALNE OBLEKE

Za letošnjo kopalno sezono bodo portugalski moški smeli prvič nositi kopalne hlačke namesto starinskih kopalnih oblek z naramnicami, kakršne so bile predpisane doslej v smislu krščanske morale. Kdaj pa bodo portugalske ženske prišle do sodobnih kopalnih oblek, še ni znano.

MILIJON LJUDI STAVKA V ITALIJI

Po vsej Italiji je začelo stavkati okoli milijon ljudi, povečini gradbenih delavcev, ki terjajo zvišanje plač in zboljšanje delovnih pogojev. Vodstvo Generalne konfederacije dela je pozvalo italijanske kovinarje, naj začno stavkati v sredo in zahtevajo omejitve delovnega tedna na 40 ur.